

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Освітня програма	32991 Початкова освіта. Інклюзивна освіта
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	013 Початкова освіта

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	32991
Назва ОП	Початкова освіта. Інклюзивна освіта
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Богута Валентина Миколаївна, Сіменик Євгеній Станіславович, Кіт Галина Григорівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	01.03.2021 р. – 03.03.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://office.naqa.gov.ua/v1/form-se/3090/view>

Програма візиту експертної групи <https://office.naqa.gov.ua/22b9a62b-b327-4079-8f2b-63e2c526efe9>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Під час роботи з матеріалами Самоаналізу, опрацювання інформації з офіційного сайту ЗВО, онлайн спілкування із здобувачами вищої освіти, групою забезпечення ОП, стейкхолдерами, керівництвом та представниками структурних підрозділів ЗВО, огляду в онлайн режимі матеріально-технічної бази університету експертна група отримала позитивні враження та з'ясувала, що освітня програма "Початкова освіта. Інклюзивна освіта" є актуальною і перспективною відповідно до запитів ринку праці та очікувань здобувачів ВО, а її зміст та реалізація загалом відповідає критеріям акредитації. ОП має чітку структуру, її обсяг відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження здобувачів ОС "бакалавр" й сприяє формуванню запланованих програмних результатів навчання. Зміст ОП відповідає предметній області спеціальності 013 Початкова освіта, забезпечує підготовку вчителя початкових класів та асистента вчителя закладу загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням. Академічна і професійна кваліфікація викладачів відповідає ліцензійним умовам та регулюється процедурами конкурсного відбору. Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти. Потужна матеріально-технічна база та достатнє навчально-методичне забезпечення ОП надають можливість учасникам освітнього процесу зреалізувати стратегію ОП. Освітня програма функціонує лише другий рік, однак демонструє тенденцію до оновлення. Для подальшого перспективного розвитку має необхідні людські та матеріальні ресурси. Вивчення звіту про самооцінювання ОП та результати виїзної експертизи дозволили членам експертної групи по більшості критеріїв встановити рівень відповідності "В", який засвідчує наявність недоліків, що не є суттєвими. Найбільш проблемним для групи забезпечення під час реалізації ОП виявилось дотримання вимог Критерію 2. За цим критерієм, на думку ЕГ, ОП знаходиться в рамках дескриптора рівня відповідності "Е", а виявлені недоліки можуть бути усунені протягом року.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Мета та цілі ОП відповідають обраній Університетом місії, їх враховано та відображено при побудові навчального плану, наповненні його освітніми компонентами. Фахівці, здатні реалізовувати інновації НУШ, зокрема в площині інклюзивної освіти, є надзвичайно затребуваними в сучасних умовах модернізації освітньої галузі "Початкова освіта". Реагуючи на запити ринку праці, освітня програма забезпечує підготовку кадрів відповідно до Стратегії регіонального розвитку Запорізької області, є дотичною до реалізації пілотного проекту з інклюзивної освіти обласного рівня, що вирізняє її серед інших ОП. Результативним є механізм залучення роботодавців до траєкторії розвитку ОП, проходження здобувачами ВО практичної підготовки. Академічна і професійна кваліфікація викладачів групи забезпечення ОП відповідає цілям та програмним результатам навчання. У ЗВО налагоджена система професійного розвитку викладачів, НПП групи забезпечення ОП мають належний науковий рівень. Процедури конкурсного добору НПП є прозорими, забезпечують необхідний рівень викладання на ОП. Потужна матеріальна база, зокрема створені у ЗВО науково-методичні центри та лабораторії (Педагогічна лабораторія початкової освіти, Лабораторія психофізіологічних досліджень, Лабораторія психології здоров'я, STEAM-лабораторія, Центр корекційно-розвивальних технологій) мають великі потенційні можливості для професійного зростання майбутніх фахівців початкової та інклюзивної освіти.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

ОП недостатньо мірою спрямована на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, містить недостатній обсяг практичної підготовки. Допускається формалізм у перерахуванні кредитів з ОК для здобувачів ВО СТН. Процедура вибору навчальних дисциплін існує, але не повною мірою забезпечує формування індивідуальної освітньої траєкторії студента. В ході реалізації ОП недостатньо поєднані навчання і дослідження. Система внутрішнього забезпечення якості освіти існує, але результати моніторингу відсутні у вільному доступі. Рекомендації: 1. Суттєво збільшити обсяг ОП, спрямований на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю (зазначено в ОП 2019 р.35% , ОП 2020р. 25%), відповідно до заявленого у цілях ОП компетентнісного підходу. 2. Посилити практико-орієнтовану складову ОП, передбачивши збільшення обсягу практичної підготовки та проходження студентами практики уже з першого року навчання у ЗВО, відповідно до заявленого у цілях ОП практико-орієнтованому підходу. З метою забезпечення інтеграції теорії і практики, адаптації освітнього процесу до вимог ринку праці планувати у перспективі провадження освітнього процесу на ОП за дуальною формою. 3. Употужнити дослідницьку спрямованість ОП. Посилити змістоутворюючу складову ОК «ОНД» формами та методами викладання, які б сприяли забезпеченню заявленого у цілях ОП дослідницького підходу. Активніше залучати здобувачів ВО ОП до програм внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності, роботи у науково-методичних центрах та лабораторіях університету, участі у різних формах пошуково-дослідницької діяльності, в т.ч. написанні дипломних досліджень, що сприяло б поєднанню навчання і досліджень. 4. Позбутися формалізму у перерахуванні кредитів з ОК, які вивчались здобувачами ВО СТН у попередньому закладі освіти, забезпечити дієвість механізму формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів ВО через обрання ними загальноуніверситетських вибіркових навчальних дисциплін. 5. Підвищити роль випускової кафедри початкової освіти в розробці стратегії розвитку ОП, її кадровому та науково-методичному забезпеченні, залученні до реалізації ОП провідних науковців галузі, педагогів-практиків. 6. З метою підвищення культури якості в академічній спільноті Університету визначити єдиного відповідального за дієвість системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ЗВО, який би координував зусилля різних структурних підрозділів відповідно до вже визначених функціональних обов'язків. 7. Забезпечити прозорість та публічність освітньої діяльності за ОП через актуалізацію таких аспектів: визначення необхідного та достатнього обсягу навчально-методичного контенту дистанційної платформи Moodle, перевірка кваліфікаційних робіт на плагіат з

використанням сертифікованого програмного забезпечення, розміщення ОП для широкого громадського обговорення усіма зацікавленими особами.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ЕГ пересвідчилась, що ОП має чітко сформульовані цілі, які повністю відповідають місії та стратегії університету як закладу гуманітарно-педагогічного спрямування. Підготовку фахівців початкової ланки освіти ЗВО здійснює уже впродовж 30 років, освітню програму Початкова освіта. Інклюзивна освіта розпочато у 2019 році як відповідь на суспільний запит. У 2016 році за наказом МОН України № 836 від 15.07.2016 р. у рамках пілотного проекту Благодійного Фонду Порошенка розпочато Всеукраїнський експеримент «Розвиток інклюзивного освітнього середовища у Запорізькій області», реалізація якого потребує вдосконалення системи підготовки кваліфікованого кадрового забезпечення фахівців спеціальності 013 Початкова освіта, які спроможні здійснювати професійну діяльність вчителя та асистента вчителя в інклюзивному освітньому середовищі. Стратегія розвитку МДПУ імені Богдана Хмельницького 2020-2025 рр. (<https://drive.google.com/file/d/1-TQfcGp7OaqLoKoSS7vdwYO6Cq2PBuPJ/view>) є суголосна Стратегії регіонального розвитку Запорізької області до 2027 року <https://www.zoda.gov.ua/article/2413/strategiya-regionalnogo-rozvitkuzaporizkoji-oblasti-na-period-do-2027-roku.html> та Програми розвитку освіти і науки Запорізької області на 2018-2022 роки (<https://drive.google.com/file/d/1o5wyWVBJVwCXUvq6FK5LRrODX4FpR7dO/view>). ЕГ відзначає чітко виражений регіональний контекст ОП, оскільки МДПУ зацікавлений у задоволенні регіону компетентними фахівцями в галузі початкової освіти, в т.ч. орієнтованими на надання освітніх послуг дітям з особливими потребами. Зацікавленість у здобутті вищої освіти на ОП, що спрямована на вирішення важливих кадрових регіональних проблем, показали і вступні кампанії 2019, 2020 рр. Оскільки ЗВО має давні традиції підготовки вчителя початкових класів, то представлення освітньої програми базувалося здебільшого на інклюзивній складовій, а саме на можливостях здобуття майбутніми фахівцями компетентностей асистента вчителя в закладах загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

ЕГ з'ясовано, що розробка ОП здійснювалась у результаті взаємодії зацікавлених сторін: кафедри початкової освіти, здобувачів ВО, стейкхолдерів. Представники експертної групи стейкхолдерів, органів студентського самоврядування розглядали та обговорювали ОП на засіданні кафедри початкової освіти (протокол №13 від 03.04.2019 р.), що підтверджено у ході зустрічей директором Мелітопольського ЗЗСО № 22 Мелітопольської міської ради Запорізької області Яценком О. В. (членом робочої групи зі складу стейкхолдерів), головою ради студентського самоврядування Сухомліною А., а також у результаті перегляду змісту даного протоколу. Інтереси та пропозиції стейкхолдерів щодо формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП обговорюються також в ході різноманітних науково-методичних заходів: семінарів у рамках роботи Методичної майстерні вчителя Нової української школи (2018 р.); он-лайн семінару для вчителів Запорізької області та Південно-східного регіону «Сучасні інклюзивні практики в Новій українській школі» (2020 р.) тощо. Так, за пропозицією стейкхолдерів було включено в цикл вибіркових компонент ВК-15 «Каліграфія». Результати співбесід у фокус групах доводять також факт залучення стейкхолдерів до процесу оновлення ОП. Зокрема, Яценко О. В. (директор ЗЗСО № 22), включений до складу робочої групи з розробки ОП, вніс пропозиції перенести ОК-14 «Організація освітнього інклюзивного середовища» з другого у перший семестр, ВК-05 «Диференційоване викладання та стандартизоване оцінювання в інклюзивному класі» - в ОК-15 (протокол №7 засідання кафедри початкової освіти від 9 грудня 2019 року), запровадити курс «Основи інклюзивної педагогіки» і комплекс тренінгових програм з інклюзивного навчання, що знайшло своє відображення у змісті освітньої програми. Свідчень пропозицій здобувачів вищої освіти щодо змісту ОП ЕГ не виявила.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду

аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Аналіз освітньої програми, бесіди з гарантом ОП та менеджментом університету дали змогу ЕГ встановити, що при формуванні цілей та програмних результатів ОП враховані тенденції розвитку спеціальності та ринку праці взагалі, в галузевому та регіональному контексті зокрема, а саме: впровадження Концепції НУШ, включення Запорізької області в пілотний проект з інклюзивної освіти, потреби школи в учителях нової формації, затребуваність фахівців початкової освіти, в тому числі вузькопрофільних спеціалістів інклюзивного профілю. Так, на зустрічі з роботодавцями Колісник Тетяна (представник управління освіти м. Мелітополь, директор центру професійного розвитку) та Яценко Олексій (директор СЗОШ №22) наголосили на гострій потребі в кадрах відповідного профілю. ЕГ відзначає попит у регіоні на фахівців галузі Початкова освіта, водночас констатує наявність інших закладів освіти, що готують таких спеціалістів. Це дає підстави ЕГ зробити висновок, що університет працює в активних конкурентних умовах, що спонукає до постійного пошуку нових ОП, ефективних форм і методів підготовки фахівця ПО. Особливість даної ОП полягає в підготовці вчителів початкових класів, здатних ефективно працювати і в інклюзивному освітньому середовищі, з дітьми, які мають особливі потреби. Дані самоаналізу свідчать про те, що у процесі розробки ОП було враховано досвід вітчизняних (КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради) (ОП Початкова освіта), Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (ОП Початкова освіта. Логопедія), Ізмаїльський державний гуманітарний університет (ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта), Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова (ОП Початкова освіта та інклюзивна освіта) і зарубіжних розробників аналогічних програм щодо формування фахових компетентностей, програмних результатів навчання, оптимального вибору обов'язкових та вибіркових ОК. Зокрема, за свідченням гаранта ОП, вивчення досвіду одного з університетів США (Dakota State University) зумовило включення до циклу вибіркових дисциплін ВК-25 "Організація дозвілля молодших школярів засобами артпедагогіки". Водночас матеріали самоаналізу та відповіді під час зустрічей з групою забезпечення ОП не дають можливості ЕГ зрозуміти рівень усвідомлення розробниками ОП тенденцій вітчизняних та зарубіжних ОП, виявити, які саме програмні результати ОП стали наслідком критичного сприйняття представленого в самоаналізі досвіду. На думку ЕГ, закладу слід продовжувати вивчати та критично аналізувати досвід розробки та впровадження ОП, особливо закладами вищої освіти близького зарубіжжя, які працюють у цій галузі, мають близькі Україні традиції та дотримуються вимог європейської спільноти до організації освітнього простору.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта (СВО бакалавра) відсутній у затвердженому вигляді. ОП (затверджена 28 травня 2020 р.), за висновком ЕГ, відповідає 7 рівню Національної рамки кваліфікацій (постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341, зі змінами, внесеними згідно з постановою КМ № 509 від 12.06.2019 р. (посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/ed20190625#Text>). ЕГ з'ясувала відповідність ПРН ОП дескрипторам Національної рамки кваліфікацій. Вимогам наявності у здобувачів ВО концептуальних наукових та практичних знань, критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання відповідають такі програмні результати навчання ОП: ПРН 5; ПРН 11; ПРН 15. Погоджені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання як вимоги НРК до вмінь передбачено в ОП такими ПРН: ПРН 9; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 16; ПРН 24; ПРН 26; ПРН 28. Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації, збір, інтерпретація та застосування даних, спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово - ці вимоги НРК до комунікації представлено в таких програмних результатах навчання ОП: ПРН 2; ПРН 18; ПРН 21; ПРН 23. Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії - ці вимоги НРК до відповідальності й автономії можна спостерігати в таких програмних результатах навчання ОП: ПРН 3; ПРН 4; ПРН 17; ПРН 19. ПРН 20; ПРН 25. ЕГ також з'ясувала, що ОП враховано чинний Державний стандарт початкової освіти, затверджений зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 688 від 24.07.2019. Так, ОП Початкова освіта Інклюзивна освіта сприяє досягненню результатів навчання завдяки впровадженню в освітній процес обов'язкових компонентів, які дозволяють набути здобувачам ВО основні професійні компетентності (наприклад, "Методика навчання математичної освітньої галузі", "Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі", "Методика навчання технологічної освітньої галузі", "Інклюзивна освіта з методикою навчання", "Практико-орієнтований курс інклюзивного навчання" тощо). В цілому вищезазначене дозволяє освітній програмі, на думку ЕГ, забезпечити програмні результати навчання для фахівців відповідного кваліфікаційного рівня.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Освітньою програмою співвідносяться цілі ОП та освітні результати навчання. Реалізація місії університету здійснюється послідовно з урахуванням Стратегії регіонального розвитку Запорізької області до 2027 року. Вважаємо важливим, що в процесі розробки цілей та програмних результатів навчання беруться до уваги галузевий та регіональний контекст інклюзивної складової ОП. Вважаємо позитивною практику залучення роботодавців до формування та реалізації ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Рекомендації: 1. З метою реального впровадження позитивних освітніх практик продовжувати вивчати та критично аналізувати досвід вітчизняних ЗВО та освітніх закладів ближнього зарубіжжя, які працюють у цій галузі, мають близькі Україні традиції та дотримуються вимог європейської спільноти до організації освітнього простору. 2. У процесі оновлення ОП враховувати думку та пропозиції здобувачів ВО.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Освітня програма та освітня діяльність за цією програмою відповідають визначеному критерію, оскільки вибудовані в контексті реалізації місії університету та Стратегії регіонального розвитку Запорізької області, особливо в частині інклюзивної складової ОП. Позитивною практикою є залучення роботодавців до формування та реалізації ОП. Недоліки стосовно недостатнього використання цінного досвіду вітчизняних та зарубіжних ОП та відсутності фактів врахування думок здобувачів ВО щодо змісту ОП можуть бути усунені у процесі оновлення освітньої програми.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

ЕГ з'ясувала, що ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затверджена Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (Протокол № 1 від 30.08 2019 р.), вперше введена в дію з 01.09.2019 року (Наказ №25/01-05 від 30.08 2019 р.) https://drive.google.com/file/d/1KpUH_oFhKXQngoazLRPDT6MZZ74ebTe/view, наступного року була оновлена відповідно до врахування побажань стейкхолдерів: роботодавців, здобувачів ВО, НПП (рішення Вченої ради від 28.05.2020 р., протокол № 17, затверджено наказом 11/01-05 від 28.05.2020 р.) https://drive.google.com/file/d/1cg9aXZdMkOyNp4Lw_rMG-UFR1Ul2GeP/view. Перший випуск здобувачів вищої освіти за цією ОП буде в червні 2021 р. на контингенті студентів, що навчаються за скороченим терміном навчання (СТН). Відповідності стандарту вищої освіти спеціальності Початкова освіта не передбачено, оскільки він відсутній (не пройшов етапу затвердження). Загальний обсяг ОП складає 240 кредитів ЄКТС (загальний обсяг обов'язкових компонентів -180 кредитів ЄКТС, обсяг вибіркових дисциплін становить 60 кредитів). За скороченим терміном навчання загальний обсяг ОП складає 120 кредитів ЄКТС (обов'язкові компоненти - 90 кредитів ЄКТС, вибіркові - 30 кредитів ЄКТС). На думку ЕГ, це відповідає вимогам законодавства щодо навантаження для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Водночас у ході зустрічей гарант ОП не змогла аргументувати, чому лише 35% (ОП 2019 р.) і 25% (ОП 2020 р.) обсягу освітньої програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю (так зазначено в ОП). Це ставить під загрозу рівень професійності фахівців даної галузі, на яких так розраховують стейкхолдери.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Локальна нормативно-правова база ЗВО, ОП, навчальні плани повного та скороченого терміну навчання здобувачів ВО, структурно-логічні схеми, матриці відповідності програмних результатів навчання освітнім компонентам ОП дають підстави ЕГ стверджувати, що зміст освітньої програми має належну структуру; освітні компоненти, включені до ОП, логічно взаємопов'язані та загалом дозволяють досягти заявлених цілей та ПРН. Формування загальних та фахових компетентностей забезпечується шляхом вивчення обов'язкових та вибіркових (по факту вільного вибору)

дисциплін, практичною підготовкою та можливим (у разі вибору студента) виконанням кваліфікаційної роботи. Водночас ЕГ звертає увагу на те, що на представленій ОП передбачено навчання здобувачів ВО за скороченим терміном 1 р. 10 міс. (поступають на основі “молодшого спеціаліста”), а для такої категорії вступників здійснюється перезарахування ОК. Даний процес ведеться у відповідності до Положення (№ 402) про перезарахування освітніх компонентів та визначення академічної різниці у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://drive.google.com/file/d/1evp2PeqJTVk7lZSIWT9TgeGfyOU7hwSQ/view>. Однак ЕГ в ході зустрічей з гарантом ОП, завідувачем кафедри початкової освіти, керівництвом інституту не було підтверджено жодного випадку створення експертної комісії щодо розгляду випадків виникнення суперечливих питань із визнанням результатів навчання та перезарахуванням кредитів з освітніх компонентів (коли є значні розбіжності у назвах ОК, але співпадають змістова частина та результати навчання здобувача вищої освіти; коли відрізняється загальний обсяг годин (кредитів ECTS), виведений на вивчення ОК у попередньому закладі освіти). В той же час ЕГ виявила, що серед здобувачів ВО даної ОП, що навчаються за скороченим терміном, є представники 11 закладів із 6 областей України (Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Кіровоградської, Львівської, Херсонської) і навіть випускниця Серовського педучилища (Свердловська обл., Росія). ЕГ припускає, що заклад не може узгодити навчальні плани з такою великою кількістю закладів освіти, тим більше не маючи спеціально укладених з ними угод про співпрацю. До того ж, 37% здобувачів ВО, що навчаються за скороченим терміном на даній ОП, мають диплом молодшого спеціаліста “Дошкільна освіта”. Все це дає ЕГ підстави стверджувати, що ЗВО допускає формалізм у перезарахуванні кредитів з освітніх компонентів, які вивчалися у попередньому закладі освіти, що може суттєво вплинути на якість підготовки фахівців за даною ОП.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

На фахову думку ЕГ, ОП не позиціонується як міждисциплінарна, однак підготовка здобувачів вищої освіти відбувається як за спеціальністю 013 Початкова освіта, так і за змістовою складовою Інклюзивна освіта. У профілі освітньої програми предметну область визначено з орієнтацією на обидві лінії. Тому, з'ясувавши відповідність змісту програми предметній області визначеній для неї спеціальності (013 Початкова освіта), експертна група відзначає подвійне предметне поле, що взаємообумовлює зв'язки початкової освіти з інклюзивною освітою. Вивчення переліку та змісту освітніх компонентів ОП дає підстави експертній групі підтвердити кореляцію між ПРН за кожним компонентом з визначеним в ОП переліком загальних та фахових компетентностей, а також загальну відповідність змісту ОП предметній області спеціальності. Освітні компоненти програми (обов'язкові: ОК-01 – ОК-33 та вибіркові ВК-01 – ВК-30) забезпечують належну підготовку здобувачів ВО на ОП в розрізі досягнення загальних компетентностей та програмних результатів навчання. Експертна група зазначає, що в структурі ОП представлені компоненти, які спрямовані як на розвиток професійних компетентностей вчителя початкових класів (ОК.02, ОК.08, ОК.13, ОК.18, ОК.23), так і на підготовку асистента вчителя закладу загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням (ОК.12, ОК.14, ОК.25, ОК.26). Ряд компонентів паритетно забезпечують підготовку фахівців в обох площинах (ОК.01, ОК.05, ОК.06). Це позитивно впливає, на думку ЕГ, на якість підготовки фахівців за даною ОП.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Аналіз ОП, навчальних планів дав змогу ЕГ пересвідчитись, що обсяг кредитів ЄКТС на дисципліни вільного вибору від загального обсягу складає 25%, що відповідає нормам чинного законодавства. Процедура обрання здобувачами ВО вибіркових дисциплін відображено в оприлюдненому на сайті ЗВО Положенні про вільний вибір освітніх компонентів здобувачами вищої освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (затверджене Вченою радою університету, протокол № 1 від 28.08.2020 р.) https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/Proyekt_rishennya_28_08_2020.pdf. ЕГ стверджує, що силабуси усіх дисциплін вільного вибору студентів, як і зазначено в Положенні, розміщені на сторінці випускової кафедри. Орієнтовний перелік вибіркових дисциплін представлено в структурі самої ОП. Каталог загальноуніверситетських вибіркових дисциплін розміщено на сайті Центру освітніх дистанційних технологій. Відповідно п. 1.3 Положення “Здобувач вищої освіти може обрати будь-який освітній компонент, що запропонований на вибір (з урахуванням... та обмеженнями організаційного характеру, пов'язаними із комплектацією груп). Результати співбесіди зі студентами, які навчаються за ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта, показали їхню обізнаність з механізмом вибору дисциплін із даної ОП. Однак вони підтвердили не індивідуальний, а груповий вибір дисциплін, що ставить під сумнів дотримання студентоцентрованого підходу. Тобто, невеликий контингент студентів і відповідна комплектація груп не дає змоги студентам скористатися індивідуальним вибором навчальних дисциплін і повною мірою забезпечити формування індивідуальної освітньої траєкторії.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Окремим освітнім компонентом ОП є практична підготовка здобувачів освіти. Організація і проведення практики регламентується Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (затверджене Вченою радою університету, протокол № 5 від 29.10.2020 р.) <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/praktichna-pidgotovka-zdobuvachiv.pdf>, відповідно до якого метою практичної підготовки здобувачів ВО є оволодіння сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії. Усі види практики проводяться в умовах професійної діяльності. Виробнича практика організовується відповідно до угод. На сторінці кафедри в переліку силабусів представлено програми до кожної практики. На практичну підготовку здобувачів освіти даної ОП передбачено 9 кредитів: виробнича практика (педагогічна), навчальна (педагогічна) практика. Вивчення програм практики дає підстави ЕГ стверджувати, що вони спрямовані на освоєння компетентностей здобувачів ВО як за напрямом “Початкова освіта”, так і за напрямом “Інклюзивна освіта”. Компетентності з напрямку “Інклюзивна освіта” формуються також і у практико-орієнтованих дисциплінах: ОК-26 “Практико-орієнтований курс інклюзивного навчання” ОП 2019 р. (Модуль 2 - Навчальна практика з інклюзивного навчання - 1 кредит); ОК-29 “Практикум з інклюзивної освіти з навчальною практикою” ОП 2020 р. (зміст і обсяг навчальної практики не уточнено). ЕГ наголошує на тому, що за відсутності затвердженого стандарту вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта (СВО бакалавра) слід послуговуватися Концепцією розвитку педагогічної освіти (затвердженої наказом МОН №776 від 16 липня 2018 року), відповідно до якої обсяг практичної підготовки має складати не менше 30 кредитів ЄКТС у межах обов’язкової частини бакалаврських програм (починаючи з першого року навчання). Звідси ЕГ робить висновок, що передбачений ОП обсяг практики є недостатнім, щоб забезпечити формування практичної готовності здобувачів ВО до виконання професійних функцій.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Основою для забезпечення набуття здобувачами ВО соціальних навичок, на думку ЕГ, є соціономічність предметної області спеціальності. ОП дозволяє забезпечити набуття студентами цих навичок впродовж усього періоду навчання, зокрема, через освітні компоненти, що формують основні загальні (ЗК-2, ЗК-3, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-9, ЗК-10, ЗК-11) та і фахові компетентності (ФК-3, ФК-7, ФК-11, ФК-13). Розвиток soft skills студентів передбачено й програмами обох практик ОП. ОП передбачено формування психолого-комунікативних навичок організації дитиноцентрованого освітнього середовища, здатність працювати з дітьми молодшого шкільного віку, в тому числі з особливими потребами, в умовах НУШ. Це підтверджує аналіз робочих програм ОК, які передбачають проведення тренінгів, групової роботи, дискусій, психологічного консультування, самостійної роботи з розв’язання проблемних завдань. Під час зустрічі із студентами з’ясовано, що вони знають специфіку soft skills, усвідомлюють їх вагомість у власній професійній діяльності. Експертна група на основі спостережень під час зустрічей із студентськими фокус-групами та у співбесіді з роботодавцями зазначає достатній рівень володіння студентами цими навичками.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Стандарт вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта (СВО бакалавра) відсутній у затвердженому вигляді, тому розробники ОП орієнтувалися на Національну рамку кваліфікацій (7 рівень), Професійний стандарт учителя початкових класів.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

ОП експонується через обов’язкові та вибіркові ОК. В результаті аналізу ОП, навчальних планів ЕГ виявила, що на обов’язкові дисципліни передбачено по 3, 4, 5, 6 кредитів, однак зустрічається 10, 15 і навіть 34 кредити (ОП 2020 р.) та 49 кредитів (ОП 2019 р.). Обсяг вибіркових дисциплін по 3-4 кредити. Співвідношення аудиторних і самостійних годин визначається Положенням про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (Протокол №1 Вченої ради від 28.08.2020 р.) https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu2o6flea4Kjx3_Q/view. Час, відведений для самостійної роботи здобувача вищої освіти, регламентується навчальним та робочим планом і становить для здобувача вищої освіти очної денної форми навчання не менше 1/2 та не більше 2/3, для здобувачів вищої освіти очної вечірньої форми навчання не менше 2/3, для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання не менше 3/4 загального обсягу часу, відведеного для вивчення конкретної навчальної дисципліни. Зміст самостійної роботи здобувача ВО над конкретною навчальною дисципліною визначається ОП, розкривається у силабусі та робочій програмі навчальної дисципліни, як правило, доповнюється переліком завдань, методичними матеріалами та вказівками НПП. Аналіз навчального плану підтвердив нерівномірність розподілу аудиторних і годин на самостійну роботу по предметах, що важко було підвести під якесь правило. Зустрічі з гарантом, завідувачем кафедри початкової освіти, заступником директора інституту з навчальної роботи, НПП також не допомогли ЕГ з’ясувати принцип розподілу аудиторних і самостійних годин по предметах, пояснювався розподіл хіба що місцем предмету у навчальному плані (курс, семестр). ЕГ вважає, що доцільніше було б унормувати єдине співвідношення аудиторної та самостійної роботи з ОК ОП (або по циклах дисциплін, хоча у плані немає поділу на цикл дисциплін загальної підготовки і цикл дисциплін

професійної підготовки), з тим щоб уникнути суперечок НПП щодо важливості окремих ОК, доцільності їх освоєння в режимі аудиторної роботи. В цілому ЕГ з'ясовано, що обсяг фактичного навантаження співвідноситься з обсягом ОП у кредитах, а обсяг освітньої програми дає змогу досягти цілей та програмних результатів навчання.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Зазначена у звіті про самооцінювання інформація про відсутність дуальної освіти за ОП підтверджена ЕГ під час проведення виїзної експертизи. Хоча підготовка здобувачів ВО за дуальною формою освіти на даній ОП не здійснюється, однак з огляду на виклики сучасного ринку праці така перспектива, на думку ЕГ, є актуальною для ЗВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Обсяг ОП, її окремих освітніх компонентів відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження здобувачів ВО. ОК програми логічно взаємопов'язані, структуровані та спрямовані на досягнення заявлених цілей та ПРН, зміст ОП відповідає предметній області спеціальності 013 Початкова освіта та забезпечує також підготовку асистента вчителя в класах з інклюзивним навчанням. Навчальний план передбачає 25% вибіркового дисциплін, що є необхідною умовою для формування освітньої траєкторії здобувачів ВО. В ОК наявні відповідні складові, що спрямовані на формування соціальних навичок (soft skills).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Освітня програма, за означенням розробників, спрямована на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю 25% (2020 р.) і 35% (2019 р.) обсягу. Допускається формалізм у перерахуванні кредитів з освітніх компонентів, які вивчались у попередньому закладі освіти, для здобувачів ВО, які навчаються за скороченим терміном навчання, оскільки поступили на базі молодшого спеціаліста. Недостатнім для формування компетентностей здобувачів вищої освіти, необхідних для їх подальшої професійної діяльності, є передбачений ОП та навчальним планом обсяг практичної підготовки. Процедура вибору навчальних дисциплін для здобувачів ВО існує, але не є дієвою. Рекомендації: Суттєво збільшити обсяг ОП, спрямований на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю. Позбутися формалізму та забезпечити об'єктивність перерахування кредитів з освітніх компонентів, які вивчались у попередньому закладі освіти, для здобувачів ВО, які навчаються за скороченим терміном навчання. Переглянути обсяг практичної підготовки з метою збільшення кількості кредитів на практику, передбачаючи її проходження студентами уже з першого року навчання у ЗВО. Забезпечити дієвість формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів ВО через обрання ними вибіркового навчальних дисциплін. З метою подолання розриву між теорією і практикою планувати у перспективі провадження освітнього процесу за дуальною формою. Унормувати єдине співвідношення аудиторної та самостійної роботи з ОК ОП.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта відповідає Критерію 2 в розрізі обсягу, змісту ОП, її структури, узгодженості з предметною областю, сформованості соціальних навичок. Проте простежуються суттєві недоліки, пов'язані з: недостатнім обсягом ОП, спрямованим на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю; формалізмом при перерахуванні кредитів з освітніх компонентів, які вивчались у попередньому закладі освіти, для здобувачів ВО скороченого терміну навчання; недостатнім обсягом практичної підготовки; відсутністю дієвого механізму формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів ВО через обрання ними вибіркового навчальних дисциплін, що заважає досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання і потребує суттєвого доопрацювання.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Експертною групою проаналізовано правила прийому на навчання за освітньою програмою <http://vstup.mdpu.org.ua/icc/>. Правила прийому для здобуття вищої освіти затверджені Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, протокол №9 від 23.12.2020р. <https://drive.google.com/file/d/1JMUBEVHXSvXx6rj5HlGqmgkhYGJN2K4F/view> Абітурієнт може ознайомитися з переліком необхідних документів, термінами прийому заяв та документів, правилами прийому, розкладами вступних іспитів тощо. ЗВО передбачив спеціальні умови вступу для різних категорій абітурієнтів (осіб з інвалідністю, дітей до 18 років з інвалідністю, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування тощо). Наявна інформація для вступу на паралельне навчання для здобуття другої вищої освіти за освітнім ступенем бакалавр. ЕГ констатує, що правила прийому розміщені у вільному доступі на офіційному веб-сайті, є чіткими і зрозумілими.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Експертною групою встановлено, що правила прийому на навчання враховують особливості ОП. Вступ на спеціальність 013 Початкова освіта (на різні ОП, в тому числі Початкова освіта. Інклюзивна освіта) відбувається наступним чином: - вступникам на базі повної загальної середньої освіти необхідно надати сертифікати ЗНО з української мови та літератури, математики та історії України, або іноземної мови, або біології, або географії, або фізики, або хімії, мінімальний бал яких не повинен бути менше 100 <https://drive.google.com/file/d/1FYtygPiMd1MV224nYP3CTUFdfSvdmqty/view>; - вступникам на базі молодшого спеціаліста на перший курс (зі скороченим терміном навчання 1 р. 10 міс.) необхідно надати сертифікати ЗНО з української мови та літератури, історії України з мінімальним балом 100 і здати фаховий вступний іспит https://drive.google.com/file/d/1AZgnY-rMi7_EAPJ7B7_RVtmY194Wo1m3/view; - вступникам на базі молодшого спеціаліста на другий курс необхідно надати сертифікат ЗНО з української мови та літератури й ЗНО на вибір вступника (історія України, або математика, або іноземна мова, або географія, або фізика, або хімія, або біологія) з мінімальною кількістю 100 балів і здати фаховий вступний іспит <https://drive.google.com/file/d/1zznn4jOhMKruXBskwMBFBewkLASz3B23/view>. Для вступників на базі ПЗСО ваговий коефіцієнт сертифікату ЗНО з української мови та літератури й математики становить 0,3, з третього предмету - 0,25. Для вступників на базі молодшого спеціаліста ваговий коефіцієнт сертифікату ЗНО з української мови та літератури, історії України становить 0,25. Мінімальна кількість балів за сертифікати ЗНО для вступу на контрактній основі - 100. Окрім цього, необхідно скласти фаховий вступний іспит (мінімальна кількість балів - 124, ваговий коефіцієнт - 0,5), який передбачає перевірку здатності до опанування ОП на основі здобутих раніше компетентностей. Програма фахового вступного іспиту для ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта під час роботи комісії була відсутня у відкритому доступі. Правила прийому до ЗВО враховують особливості освітньої програми Початкова освіта. Інклюзивна освіта, адже підготовка майбутнього фахівця початкової освіти має міждисциплінарний характер.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У закладі вищої освіти розроблені та затверджені: «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу МДПУ ім. Б.Хмельницького» https://drive.google.com/file/d/1_gW8fsDFFToadH9J73Gup8Ki2hflh_P_/view, «Положення про перезарахування освітніх компонентів та визначення академічної різниці у МДПУ ім. Б. Хмельницького» <https://drive.google.com/file/d/1evp2PeqJTVk7lZSIWT9TgeGfyOU7hwSQ/view>. Під час опрацювання відомостей про самооцінювання та спілкування з адміністративним персоналом ЕГ було встановлено, що абітурієнти на базі молодшого спеціаліста під час вступу подають заяви та додатки до дипломів з метою перезарахування кредитів ECTS. Університет, як правило, визнає результати навчання та перезараховує кредити ECTS (до 120 кредитів). Прикладом для перезарахування освітніх компонентів є надані університетом індивідуальні навчальні плани студентів Натхи, Завалипич, Голов'яно, Бобохонової. Однак на основі проведеної роботи експертна група встановила, що заклад освіти формалізує процес визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Експертною групою з'ясовано, що механізм визнання результатів навчання в неформальній освіті регламентується Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в МДПУ імені Богдана Хмельницького (протокол № 13 від 20.02.2020 р.) https://drive.google.com/file/d/14KeC_yldBuss-NoQ6oDqWdwy9We1_uV4/view. ЕГ проаналізувала процедуру визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: здобувач вищої освіти звертається із заявою на ім'я першого проректора університету з проханням про визнання результатів навчання у неформальній освіті, додаючи підтверджуючі документи. За дорученням проректора створюється комісія, до якої входять: гарант освітньої програми, на якій навчається здобувач, завідувач відповідної кафедри, НПП, які викладають дисципліни, результати навчання з яких відповідають тим, що пропонуються до визнання заявником як результати навчання, здобуті у неформальній освіті. Визнання результатів можливе тільки для обов'язкових дисциплін ОП. Комісія обирає форми та методи оцінювання результату навчання. Форма, методи і засоби оцінювання визначаються відповідно до заявленого до визнання результату навчання (тести, письмова робота, колоквиум, творче завдання, практичне завдання, опитування, письмовий екзамен, практичний тест, самооцінка, демонстрація досвіду у певному виді діяльності тощо). Комісія формує протокол про визнання/невизнання результатів навчання з відповідної дисципліни. Комісія може визнати результати навчання, отриманих у неформальній освіті в обсязі не більше 10% від загального обсягу конкретної ОП. Під час спілкування зі студентами ЕГ було виявлено, що більшість з них проінформовані про можливість визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Студенти повідомили, що мають відповідні здобутки, однак процедура їх зарахування в розрізі вивчення окремих навчальних дисциплін на практиці не застосовувалася. Адміністративний персонал запевнив ЕГ, що перезарахування результатів навчання у неформальній освіті планується на 3-4 курсах. Це викликає сумніви у ЕГ щодо застосування даного Положення на практиці, особливо для студентів СТН, які завершують навчання в університеті у 2021 році.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання на дану ОП є чіткими і зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, враховують особливості самої ОП. У закладі вищої освіти розроблена необхідна та достатня нормативно-правова база щодо визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема, шляхом академічної мобільності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Рекомендації: 1. Уникати формалізму у процесі перезарахування кредитів з дисциплін, які вивчалися у попередньому закладі освіти, для здобувачів ВО скороченого терміну навчання. 2. Визнавати результати навчання у неформальній освіті впродовж усіх років навчання на даній ОП відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в МДПУ імені Богдана Хмельницького.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ЗВО визначає конкретні вимоги до правил прийому на навчання, враховуючи особливості ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта, визнає результати навчання, здобуті в інших ЗВО. Однак формалізм у процесі перезарахування дисциплін, отриманих у попередніх закладах освіти, та не застосування під час реалізації ОП механізму визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти, не дозволяють здобувачам ВО забезпечити повною мірою свої академічні можливості.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Аналіз інформації з офіційного веб-сайту ЗВО, зустрічей у фокус групах з НПП, представниками структурних підрозділів Університету, здобувачами ВО денної та заочної форми навчання засвідчив факт наявності та обізнаності академічної спільноти з Положенням про організацію освітнього процесу

https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu2o6ffea4Kjx3_Q/view та Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Polozhennya-pro-sistemu-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-vishhoi-osviti-v-Melitopolskomu-derzhavnomu-pedagogichnomu-universiteti-imeni-Bogdana-Hmelnitskogo.pdf>, які регламентують освітній процес у фокусі Критерію 4.1. ЕГ засвідчує наявність у НПП можливості вільного обрання форм та методів навчання і викладання відповідно до специфіки ОК. Разом з тим, аналіз силабусів показав наявність у переважній більшості ОК однотипних та таких, що не відповідають специфіці ОК, форм контролю (ОК-14 «Основи інклюзивної освіти» передбачає виключно «усне опитування, поточне тестування»; ОК-15 «ОНД» - «обговорення теми, виконання тестових завдань») попри наявність відповідних ухвалених рішень щодо внесення змін у форми і методи навчання та викладання освітніх компонентів, зафіксованих у Протоколі № 9 кафедри початкової освіти (<http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/3.pdf>). Натомість, у здобувачів ВО викликають жвавий інтерес дисципліни, на яких НПП використовують інноваційні методи та форми, надають можливість вільно висловлювати власну думку, проявляти творчий підхід до виконання практичних завдань, що, в цілому, засвідчує відповідність освітнього процесу вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної доброчесності. Результати опитування студентів щодо задоволеності освітнім процесом викликають у ЕГ сумніви, адже інформація з одного й того ж Протоколу № 9 від 21 лютого 2020 р. кафедри ПО щодо результатів опитування студентів за одним (<http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/3.pdf>) та за іншим посиланням <http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Protokol-3-vid-21-lyutogo-2020-r..pdf> має суттєві розбіжності та підписані різними посадовими особами, що свідчить про формальність даного документу та ставить під сумнів сам факт опитування здобувачів ВО освітнього ступеня «бакалавр». Також, ЕГ не вдалося підтвердити інформацію щодо результатів аналізу опитування здобувачів задоволеністю методами навчання та викладання, зауваженнями та пропозиціями здобувачів ВО, адже посилання, вказане у відомостях про самооцінювання, надає доступ лише до Google Форми <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc-YYLneqOzpvXSRocJGnEEFEovnCDunRppqIWYBBfdX6UfUA/viewform>. Аналіз Google Форми виявила, що вона передбачає опитування здобувачів ВО рівня «бакалавр» разом зі здобувачами ВО освітнього ступеня «магістр», що є не репрезентативним у фокусі Критерію 4.1.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

У ЗВО розроблена необхідна і достатня нормативно-правова база: Положення про організацію освітнього процесу https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu2o6ffea4Kjx3_Q/view, Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmqHkldtICJTkV-LNTIjWRX/view>, що унормовує процедуру розробки, фіксування та надання доступу до інформації щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання здобувачів ВО. Силабуси ОК розміщені у вільному доступі на сторінці кафедри у вкладці «Здобувачу вищої освіти. Бакалавр» (<http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-rochatkovoyi-osvity/zdobuvachu-vyshhoi-osvity/bakalavr/>). Аналіз силабусів ОК ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта засвідчив наявність у переважній більшості ОК усіх необхідних складових: цілей, змісту, програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання, відповідно до Методичних рекомендацій (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/Metodichni-rekomendatsiyi-do-rozroblennya-silabusu-osvitnogo-komponenta-1.pdf>). Під час спілкування зі здобувачами ВО та НПП ЕГ дійшла висновку, що за умов навчання offline - необхідна інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання надається студентам на першому занятті з кожного ОК та установних конференціях до початку проходження практик науково-педагогічними працівниками <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-rochatkovoyi-osvity/zagalni-dokumenty/ustanovcha-konferentsiya/>, а гарантом та завідувачем кафедри - на початку екзаменаційних сесій. За умов дистанційного навчання куратори ЕКТС, за запитом здобувачів ВО, надають необхідну інформацію через Viber групи та електронну пошту, що, на думку ЕГ, не сприяє прозорості освітнього процесу. Адже в умовах адаптивного карантину у ЗВО функціонує платформа дистанційного навчання Moodle. Аналіз змістового наповнення ОК на платформі Moodle показав, що не всі ОК мають необхідне та актуальне на початок II семестру навчально-методичне забезпечення, що, на думку ЕГ, підвищує ризики необ'єктивності оцінювання здобувачів ВО.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ЕГ мала можливість пересвідчилася, що здобувачі ВО залучаються у процесі навчання до підготовки та опублікування власних наукових здобутків, зокрема, через участь у науково-практичних конференціях, про що свідчать відповідні сертифікати (<http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-rochatkovoyi-osvity/naukovi-dosyagnennya-zdobuvachiv/>). Разом з тим, здобувачі ВО даної ОП зазначають, що ця діяльність не має вагомих наслідків та не враховується під час контрольних заходів жодного ОК (підтверджено НПП групи забезпечення ОП). Саме тому здобувачі ВО даної ОП висловлюють сумніви щодо необхідності власної участі у подальшій науковій роботі. Аналіз силабусів ОК показав, що завдання для самостійного опрацювання із застосуванням дослідницьких методів використовуються в освітньому процесі у 25 % дисциплін, половина з яких припадає на курсові проекти з психолого-педагогічних і фахових дисциплін та завдання навчальної й виробничої практики. Для поєднання навчання і експериментальних досліджень у ЗВО створена належна матеріальна база:

Педагогічна лабораторія початкової школи, Центр корекційно-розвивальних технологій, Лабораторія психофізіологічних досліджень, студентська лабораторія «Екологічна освіта для сталого розвитку». Натомість ЕГ зазначає, що здобувачі ВО не скористалися вищеназваними дослідницькими лабораторіями для проведення власних дипломних досліджень, адже жоден студент даної ОП не обрав для себе таку альтернативну форму атестації, як написання кваліфікаційної роботи. Причиною цього, на думку ЕГ, є слабка забезпеченість змістоутворюючого компоненту ОК-15 «Основи наукових досліджень» (проф. Москальова Л.Ю.) та відсутність відповідної дисципліни у навчальних планах для студентів, що навчаються за СТН. Цей факт є суттєвим недоліком у реалізації дослідницького компоненту підготовки здобувачів ВО за даною ОП. Спілкування у фокус групі із здобувачами ВО денної та заочної форм навчання дало підстави ЕГ стверджувати, що при виборі теми курсового дослідження переважна більшість здобувачів ВО не реалізують свого права на вільний вибір теми курсового дослідження та обмежуються орієнтовним списком тем курсових робіт. Однак, приклад обрання студенткою заочної форми скороченого терміном навчання Біленко О. теми власного дослідження за погодженням з викладачем свідчить про готовність НПП дотримуватися принципів академічної свободи за умови прояву студентської ініціативи. Наразі залишаються виключно можливостями реалізація наукових досліджень студентів в рамках академічної мобільності. Гарант Чорна В. В. та начальник відділу міжнародних зв'язків Аверіна К. С. підтвердили відсутність здобувачів ВО даної ОП, які б скористалися програмою внутрішньої академічної мобільності.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

НПП та завідувач кафедри початкової освіти Дубяга С.М. запевнили ЕГ, що систематично оновлюють зміст ОК. Підставою для оновлення ОК, за інформацією з відомостей про самоаналіз, є ініціатива і пропозиції гаранта освітньої програми, викладачів, стейкхолдерів, результати оцінювання якості впровадження програми; об'єктивні зміни інфраструктурного та кадрового характеру. За відсутності робочих програм ЕГ вдалася до порівняльного аналізу силабусів ОК 2019 н.р. та 2020 н.р. з метою встановлення взаємозв'язку між участю НПП у програмах неформальної освіти та оновленням на їх основі змісту ОК. Зокрема, попри заявлені у відомостях про самооцінювання внесені зміни до ОК-19 «Педагогічні технології в початковій школі» внаслідок участі НПП у іміджевому заході «Актуальні проблеми навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в освітніх реаліях України (II з'їзд корекційних педагогів України) критичний аналіз тем лекцій та практичних занять показав відсутність реальних змін. Також, ЕГ під час спілкування у фокус групі з НПП з'ясував факт короткотривалості викладання переважної більшості дисциплін на ОП, що суттєво впливає на якість освітнього контенту ОК та системність їх оновлення. Отже, ЕГ відзначає, що недотримання на кафедрі під час розподілу навчального навантаження політики «закріпленості курсу за викладачем» ускладнює процес якісної розробки науково-методичного забезпечення дисциплін та не сприяє досягненню заявлених у освітній програмі програмних результатів навчання.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ЕГ з'ясувала, що нормативною базою імплементації інтернаціоналізації у діяльності ЗВО є Програма Міжнародної діяльності МДПУ імені Богдана Хмельницького на період 2018-2021 рр. <https://drive.google.com/file/d/128Z1T5WjkuKbsqCCtN5law8fquwtgQ8s/view>. НПП групи забезпечення ОП мають наукові здобутки, що представлені у міжнародному репозитарії бази ResearchID та наявні у 55 % (від 24 до 1 праці) викладачів від загального складу кафедри початкової освіти, у базі ResearchGate – у 64 % (від 5 до 1 праці) викладачів. Також, наукові пошуки НПП представлені чисельними статтями у наукометричних базах даних Index Copernicus, Web of Science, Scopus. НПП кафедри початкової освіти систематично беруть участь у науково-практичних конференціях, семінарах, де висвітлюються теоретичні проблеми та інноваційні практики галузі, навчаються за міжнародними програмами неформальної освіти у галузі початкової та інклюзивної освіти (<http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/nauka-kafedry/>), беруть участь у міжнародних стажуваннях для освітян (інформація надана на вимогу ЕГ та знаходяться у електронному кабінеті акредитаційної справи http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/IMG_20210113_0004-1_page-0001.jpg). Позитивним для реалізації ОП є підтвержені факти: участі гаранта Чорної В.В. у реалізації наукового дослідження «Розробка методології психолого-педагогічного супроводу сімей, які виховують дітей з особливими потребами» (Номер державної реєстрації 0119U002003); участі здобувачів ВО даної ОП у проекті «Фінська підтримка реформи української школи» та залученість НПП освітньої програми до реалізації плану розроблення та імплементації модулів «Навчання через гру» спільно з The LEGO Foundation (знаходяться у електронному кабінеті акредитаційної справи http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/IMG_20210113_0004-1_page-0001.jpg) У ЗВО розроблені локальні документи Положення про реалізацію права на академічну мобільність учасників освітнього процесу (https://drive.google.com/file/d/1ohf_jPn3S3ZLNHndhatja8Ouc-gCs61F/view Положення про порядок перезарахування результатів навчання для учасників програм академічної мобільності https://drive.google.com/file/d/1MALRcWZB_yDGFooDADpg7-XsV7ZLR9lW/view), але за час реалізації даної ОП для здобувачів ВО освітнього ступеня «бакалавр» вони залишаються виключно можливостями реалізації наукових досліджень в рамках зовнішньої академічної мобільності. Гарант Чорна В. В. та начальник відділу міжнародних зв'язків Аверіна К. С. підтвердили відсутність здобувачів ВО даної ОП, які б скористалися програмою зовнішньої академічної мобільності. Практика подвійних дипломів у ЗВО наявна, однак студенти даної ОП не були долучені до її реалізації.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

1. Реагуючи на виклики часу (карантинні обмеження, спричинені пандемією Covid-19) у ЗВО функціонує система оповіщення суб'єктів освітнього процесу щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів у online та offline режимі навчання. 2. Форми та методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. 3. Здобувачі ВО даної ОП мають можливість урізноманітнити форми і методи навчання, беручи участь у діяльності наукового гуртка «Ерудит» та будучи залученими до проекту «Фінська підтримка реформи української школи», а НПП освітньої програми беруть участь у реалізації плану розроблення та імплементації модулів «Навчання через гру» спільно з The LEGO Foundation.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Роботу ЗВО щодо поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта ЕГ вважає недостатньою. Рекомендації: 1. Посилити змістоутворюючу складову ОК «Основи наукових досліджень» формами та методами викладання, які б сприяли досягненню заявленого у ОП дослідницького підходу під час підготовки фахівця освітнього рівня «бакалавр». 2. Випрацювати механізм надання реальної допомоги НПП групи забезпечення ОП у опануванні сучасними інноваційними формами та методами викладання через залучення до відповідних сертифікаційних програм, програм стажування тощо. 3. Дотримуватися політики «закріпленості курсу за викладачем» під час розподілу навчального навантаження по кафедрі початкової освіти. 4. Реагуючи на виклики часу (пандемія Covid-19), розробити чітке положення про навчально-методичний контент дистанційної платформи Moodle та посилити контроль за його дотриманням, що буде сприяти прозорості освітнього процесу. 5. Активніше залучати здобувачів даної ОП до програм внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності, що сприятиме поєднання навчання і досліджень.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Освітня діяльність за даною ОП загалом відповідає Критерію 4, оскільки форми та методи навчання і викладання переважно сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи здобувачів ВО за освітнім ступенем «бакалавр». НПП приділяють увагу оновленню змісту ОК, залучають студентів до проектної діяльності. Виявлені недоліки у змісті силабусів ОК та недостатня інтеграція навчання і досліджень можуть бути швидко усунені.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Для успішної реалізації ОП формами контролю з різних ОК обрано екзамени, заліки та диференційовані заліки. В межах обов'язкових компонентів ОП переважають такі форми контрольних заходів як екзамен та диференційований залік, для вибіркового ОК – залік, що визначено вимогами Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти <https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkvL-LNTIjWRX/view>. Завідувач кафедри Дубяга С.М. потлумачила ЕГ відмінність дефініцій «залік» та «диференційований залік» як усталену процедуру зарахування балів до рейтингу студента за наступною схемою: 0,8 % - коефіцієнт для диференційованого заліку та 0,6 % - коефіцієнт для заліку. Під час спілкування у фокус групі зі здобувачами ВО ЕГ виявила розуміння здобувачами ВО системи накопичення балів та процедури оцінювання навчальних досягнень під час проведення різних форм контролю. Силабуси ОП знаходяться у вільному доступі на сторінці кафедри початкової освіти у вкладці "здобувачу вищої освіти". Аналіз структури силабусів ОК показав їх відповідність розробленим у ЗВО Методичним рекомендаціям щодо укладання силабусів ОК <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/Methodichni->

rekomentatsiyi-do-rozroblennya-silabusu-osvitnogo-komponenta-1.pdf. ЕГ відзначає, що зазначені у силабусах критерії оцінювання здобувачів ВО під час різних форм контролю є складними для сприйняття, уніфікованими й такими, що не відображають специфіки ОК. У ряді силабусів ОК (01_ Вікова фізіологія та валеологія, 07_ Інформаційно-комунікаційні технології, 13_ Історія педагогіки, 14_ Основи інклюзивної педагогіки) ЕГ виявила відсутність такого структурного компоненту, як методи та форми контролю. Аналіз тематики курсових робіт, що розміщений на сторінці кафедри у вільному доступі, засвідчив їх відповідність предметній галузі, разом з тим, на думку ЕГ, потребує осучаснення, відповідно до реалізації у початковій ланці освіти Концепції НУШ. Під час зустрічі зі здобувачами ВО ЕГ з'ясувала, що серед студентів 2 курсу скороченого терміну навчання, які за навчальним планом вже завершили написання курсової роботи, були такі студенти, які не змогли назвати тему та розкрити зміст вже виконаного дослідження, зумівши вказати лише предметну галузь. Цей факт є негативним у фокусі Критерію 5.1, адже заважає простежити динаміку формування здобувачами ВО отриманих ПРН, що заявлені у ОП.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

За умови відсутності на момент створення ОП стандарту вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта у ЗВО напрацьовані локальні нормативні документи, що регулюють відповідні процеси (<http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/Metodychni-rekomendatsiyi-do-napysannya-oormlennya-i-zahystu-dyplomnyh-robit.pdf>, <http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Metodychni-rekomendatsiyi-do-kursovyh-robit-z-psyhologo-pedagogichnyh-dystsyplin.pdf>, <http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Metodychni-rekomendatsiyi-do-kursovyh-robit-z-fahovyh-dystsyplin.pdf>). Група розробників ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта обрала прийнятними для визначення набутих компетентностей випускниками ОП такі форми атестації здобувачів вищої освіти як комплексний кваліфікаційний екзамен із педагогіки, психології та окремих методик початкової освіти або публічний захист дипломної роботи першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти та комплексний екзамен з основ інклюзивної освіти або публічний захист дипломної роботи першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Osvitno-profesijna-programa_Pochatkova-osvita_Inklyuzivna-osvita_2020.pdf Аналіз ЕГ тематики орієнтовних тем дипломних робіт, що знаходиться у відкритому доступі на сторінці кафедри початкової освіти, засвідчив їх відповідність предметній галузі. Разом з тим у ЕГ викликають сумніви запропоновані тематики деяких дипломних досліджень, зокрема, «Каліграфічні хвилинки на уроках української мови в 1-4 класах» (зважаючи на відсутність ОК Каліграфія у ОП 2019 р.), «Фізкультхвилинки на уроках української мови» тощо. Гарант ОП підтвердила відсутність серед здобувачів ВО за скороченим терміном навчання бажаючих скористатися правом написання дипломного дослідження як альтернативної форми атестації. Програми атестаційних екзаменів за освітнім ступенем «бакалавр» під час роботи ЕГ були відсутні у вільному доступі, на відміну від наявності такого нормативного документу у інформаційній вкладці на сторінці кафедри для здобувачів освітнього ступеня «магістр». На вимогу, наприклад, роботи ЕГ програми атестаційних екзаменів були надані для аналізу, який показав відповідність їхнього змісту вимогам, які висуваються до такого виду нормативної документації. Разом з тим, ЕГ відмічає: у змісті Програми комплексного екзамену з інклюзивної освіти, окрім тем з обов'язкових ОК-12, ОК-14, ОК-25, ОК-26 представлено теми з вибіркового ВК-09, ВК-11, ВК-14, ВК-17, що передбачає обов'язкове їх обрання здобувачами ВО для успішного складання іспиту та вказує на порушення права студента вільно обирати дисципліни варіативного компоненту ОП.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Опрацювання локальних нормативних документів дає підстави ЕГ констатувати, що процедури проведення контрольних заходів на ОП регулюються низкою відповідних положень ЗВО. Правила проведення контрольних заходів є доступними для всіх учасників освітнього процесу, оскільки представлені у силабусах ОК і знаходяться у відкритому доступі у вкладці «Здобувачу вищої освіти» на веб сторінці кафедри початкової освіти. Здобувачі ВО, під час спілкування з експертами, підтвердили дотримання НПП пункту 9.5. Положення про організацію освітнього процесу https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view щодо забезпечення об'єктивності екзаменаторів. Зокрема, заліки приймає викладач, який забезпечував практичну складову реалізації ОК, екзамени - два викладачі, за умови забезпечення ОК різними НПП. Претензій до екзаменаторів з приводу об'єктивності оцінювання від здобувачів ВО денної та заочної форм навчання до ЕГ не надходило. Здобувачі ВО зазначають, що НПП завжди сприяють конструктивному врегулюванню спірних моментів та надають можливість покращити результати навчання. Процедура оскарження здобувачами вищої освіти результатів контрольних заходів регулюється пунктом 9.5.4.12. Положення про організацію освітнього процесу https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view : за мотивованою письмовою заявою студента в день оголошення оцінки за екзамен/залік створюється апеляційна комісія у складі представника менеджменту ЗВО, завідувача відповідної кафедри, на якій навчається здобувач ВО, провідного НПП і представника студентського самоврядування. За результатами повторного складання екзамену/заліку апеляційною комісією встановлюється рівень відповідності знань здобувача ВО вимогам ОК. Якщо попереднє оцінювання знань студента не відповідає дійсному рівню знань і заслуговує іншої оцінки, то апеляційною комісією встановлюється нова оцінка відповідно до діючої в ЗВО шкали оцінювання, але не нижче за отриману на екзамені/заліку. Нова оцінка у відомості обліку успішності, екзаменаційній роботі та заліковій книжці студента підписується головою апеляційної

комісії. Рішення комісії є остаточним і перегляду не підлягає. ЕГ з'ясувала, що випадків застосування процедур врегулювання конфлікту інтересів, зазначених у пункті 9.5.4.12. наразі не зафіксовано. Здобувачі з процедурою обізнані, як і з тим, що можуть звернутися за дотриманням свого права на порядок оскарження результатів контрольних заходів до куратора ЕКТС та студентського самоврядування. Тож, ЕГ засвідчує послідовність ЗВО у дотриманні доступності інформації щодо правил проведення контрольних заходів та процедур їх застосування під час реалізації ОП. Відповідно до Положення про ректорський контроль якості підготовки здобувачів ВО в МДПУ імені Богдана Хмельницького <https://drive.google.com/file/d/15euVB7elCUYrUCyDOwziRguczMz9DvZd/view> однією з форм внутрішнього моніторингу якості підготовки фахівців є проведення ректорських контрольних робіт.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Відповідно до Положення та Кодексу академічної доброчесності МДПУ імені Богдана Хмельницького https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/akademichna-dobrochesnist_2020.pdf здобувачі ВО повинні бути ознайомлені з нормами культури академічної доброчесності впродовж місяця після зарахування на навчання, а НПП і педагогічні працівники - під час прийому на роботу або впродовж місяця після його ухвалення вченою радою Університету. Імплементація засад академічної доброчесності у ЗВО відбувається через роботу Комісії з питань наукової етики та запобігання плагіату в освітній діяльності <https://mdpu.org.ua/postijna-komisiya-z-pitan-naukovoji-etiki-ta-zapobigannya-plagiatu/robo-ta-komisiyi/> На сторінці кафедри початкової освіти наявна вкладка "Академічна доброчесність" <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/akademichna-dobrochesnist/>, у якій розміщено відповідні матеріали з сайту НАЗЯВО, посилання на демо-версію програми перевірки на плагіат Anti-Plagiarism, Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки академічної доброчесності (В. Бахрушин, Є. Ніколаєв) тощо. На зустрічах у фокус групах НПП та адміністративний персонал запевнили ЕГ, що розуміють важливість процесу дотримання засад академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу та ведуть активну профілактично-роз'яснювальну роботу серед здобувачів ВО. Проведений ЕГ критичний аналіз силабусів ОК виявив наявність дефініції «плагіат» у змісті окремих дисциплін (ОК-10 Основи природознавства) як вимогу до форм контролю. Негативним фактом, на думку ЕГ, є відсутність відповідних тем у змісті ОК-15 «Основи наукових досліджень». ЕГ відмічає, що Положення про академічну доброчесність у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького зреалізовується у ЗВО з грудня 2020 року, відповідно до рішення Вченої ради № 31/01-05 від 30.10.2020 року, попри наявність відповідної статті 42 Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>. Висвітлених у відкритих джерелах фактів на підтвердження проведення у ЗВО заходів з популяризації академічної доброчесності серед учасників освітнього процесу за ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта ЕГ не знайшла. Відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату в освітній діяльності МДПУ імені Богдана Хмельницького <https://drive.google.com/file/d/oBw9OYXqr5PIWVmZwTlVpSmhwaW8/view> мають перевірятися на плагіат усі кваліфікаційні роботи (курсіві, дипломні) за допомогою антиплагіатної демо-версії Anti-Plagiarism. Тож у закладі вищої освіти визначена чітка та зрозуміла політика та стандарти дотримання академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

У ЗВО розроблена достатня та необхідна локальна нормативно-правова база, що регулює механізми проведення контрольних заходів. Відповідні форми контрольних заходів визначені, зафіксовані в ОП й навчальних планах та є валідними. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів ВО висвітлено у силабусах ОК, форми та методи контрольних заходів є чіткими й зрозумілими для здобувачів вищої освіти. Аналіз роботи Комісії з питань наукової етики та запобігання плагіату спрямований на популяризацію засад академічної доброчесності у академічній спільноті ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Рекомендації: 1. Оприлюднювати розклад та програми атестаційних й семестрових екзаменів у відкритих джерелах інформації. 2. Удосконалити механізм взаємодії учасників освітнього процесу на платформі дистанційного навчання Moodle, посилити контроль за його дотриманням та сформулювати чіткі вимоги до змістового наповнення навчальних дисциплін, розміщених у системі електронного навчання. 3. Здійснювати перевірку кваліфікаційних робіт на плагіат з використанням сертифікованого програмного забезпечення; задля дотримання засад академічного письма ввести до ОП відповідний ОК.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОП містить набір вимог до контрольних заходів та чітко визначені форми атестації. Локальними нормативно-правовими документами визначена процедура проведення контрольних заходів під час реалізації ОП. У ЗВО відсутнє сертифіковане антиплагіатне програмне забезпечення, що ускладнює якісну реалізацію засад академічної доброчесності. Контент системи дистанційного навчання на платформі Moodle не має достатнього навчально-методичного забезпечення та відповідного контролю за його дотриманням, що може призводити до конфліктів інтересів. Виявлені недоліки можуть бути усунені у процесі удосконалення освітньої діяльності за ОП.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ опрацювала достатню кількість документальних підтверджень реальності та академічної/ професійної відповідності кваліфікації викладачів ОП цілям та ПРН. НПП, що забезпечують ОП, здебільшого мають базову освіту та ведуть активну наукову діяльність, що дозволяє фахово викладати відповідну дисципліну. Водночас, оскільки до забезпечення ОП залучені НПП дуже багатьох кафедр, їх друкована продукція (подана у відомостях СО) часто орієнтована на студентів ЗВО загалом, а то і конкретної спеціальності, відтак не для майбутніх фахівців даної ОП і, зрозуміло, не враховує їх специфіку (Метод. рекомендації до виконання лаб. робіт з органічного синтезу для студентів магістратури спеціальності 102 «Хімія»; Енергетичне право: європейський досвід та українські практики. Навч.-метод. посібник та ін.). До викладання фахових дисциплін, прицільно спрямованих у площину ПО, залучаються фахівці інших кафедр, і навіть факультетів: Педагогіка. ОПМ - Попелешко Ю.І., доц. кафедри педагогіки і педмайстерності (ф-т інформатики, математики та економіки); ОНД - Москальова Л.Ю., проф. кафедри ДО і соц. роботи. ЕГ вважає, що забезпечення цих дисциплін викладачами кафедри ПО було б для реалізації ОП доцільнішим. Серед НПП групи забезпечення, є такі, чия відповідність даній ОП є неповною. Зокрема, це стосується базової дисципліни фахової підготовки вчителя початкової школи Методика навчання математ. освіт. галузі - ст. викл. Фефілова Т. В., працює за дипломом магістра ПО, не має наукового ступеня, на підтвердження наукової активності показано в т.ч. навч.-метод. посібник Каліграфія, Свідоцтво про реєстрацію автор. права на наук. твір: «Укр. мова за проф. спрямуванням. Метод. розробки семінар. та практик. занять» (№78658 від 27.04.2018 р.). Варто зазначити, що подібна практика спостерігається і в описі наукової активності багатьох інших НПП. До прикладу, доц. Гузь В.В. Методика навчання фізкультури - Свідоцтво про реєстр. автор. права на твір: Роб. програма навч. дисципліни «ОНД», Метод. рекомендації до сам. роботи з курсу «Образотворче мистецтво з методикою викладання». Ст. викл. Чорна В.В. - викладає як мінімум 5 нормативних великокредитних дисциплін (Методика навчання дизайну і технологій у початковій школі; Практикум з інклюз. освіти з навч. практикою (до 49 кредитів); Дидактика початкової освіти; Історія педагогіки; Загальні основи педагогіки зі вступом до спеціальності), що, на думку ЕГ, не дає викладачу можливості належно заглибитися у зміст відповідного предмета, повноцінно забезпечити методикою його викладання. На кафедрі ПО спостерігається практика недостатньо обґрунтованої передачі дисциплін від одного викладача до іншого, що, на думку ЕГ, заважає НПП вдосконалюватись у відповідному напрямку, підвищувати якість надання освітніх послуг.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

ЕГ засвідчує, що у ЗВО розроблено документи, які унормовують кадрове забезпечення ОП. Робота конкурсної комісії прописана у Положенні про порядок роботи конкурсної комісії по відбору кандидатур на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького» <https://drive.google.com/file/d/1Rn18YiWHps2xPe38XoyTYyupP9X5Odil/view>. Процедури конкурсного добору викладачів регламентує «Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького» https://drive.google.com/file/d/1PiFf7Ra_ITiGWmRGEfBLyImogUn47DXf/view. У Порядку прописані загальні положення; конкурсні засади заміщення посад НПП; хто може претендувати на ці посади; загально-організаційні питання конкурсного відбору; процедура конкурсного відбору та обрання за конкурсом, порядок укладання трудового договору тощо. Посади НПП можуть займати особи, які мають науковий ступінь або вчене звання, а також особи, які мають ступінь магістра, відповідно до профілю випускової кафедри. У Порядку визначені умови щодо переведення НПП на вищі посади: підвищення професійного та наукового рівнів, забезпечення високого наукового і методичного рівнів виконання навчальних доручень, забезпечення виконання вимог до рівня наукової та професійної активності кожного викладача, які встановлені ліцензійними умовами, наявність публікацій у фахових

виданнях, що індексуються у базах даних Scopus та/або Web of Science тощо. Аналіз нормативних документів, зустрічей з керівництвом закладу, академічним персоналом дає підстави ЕГ зробити висновок про те, що основою проведення конкурсу на посади викладачів є професіоналізм та спроможність НПП забезпечити викладання відповідно до цілей ОП, і це реально втілюється в інституційну практику. На посади науково-педагогічних працівників за конкурсом переважно обираються особи, які мають науковий ступінь або вчене звання, випускники аспірантури, рідше ті викладачі, що мають лише ступінь магістра. На кафедрі початкової освіти не спостерігається плінності кадрів. В цілому ЕГ підтверджує, що процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Аналіз документів, розміщених на сайті кафедри, бесіди з керівництвом закладу, НПП дають підстави констатувати, що в університеті налагоджені тісні зв'язки з роботодавцями. У рамках виконання договорів про співпрацю вони залучаються до організації та реалізації освітнього процесу через участь у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, тренінгах, майстер-класах тощо. До прикладу, 9 жовтня 2020 р. директорка КУ "Інклюзивно-ресурсний центр" Мелітопольської міської ради Колодіна Т. у ході зустрічі із здобувачами ВО освітньої програми Початкова освіта. Інклюзивна освіта провела он-лайн трансляцію "Взаємодія Мелітопольського інклюзивно-ресурсного центру із закладами освіти: досвід та перспективи", розкрила траєкторію впровадження інклюзії та динаміку розвитку інклюзивної освіти у м. Мелітополь. Долучаються роботодавці до проведення навчальних та виробничих практик відповідно до укладених угод, участі у засіданнях кафедри, на яких обговорюються вимоги до випускників ОП, вносяться корективи до навчальних планів, що зафіксовано у протоколах кафедри <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/zaprosuyemo-do-obgovorennya-proyektiv-osvitnih-program/>. НПП кафедри початкової освіти, у свою чергу, надають науково-методичну допомогу роботодавцям у розробці тренінгів та майстер-класів, коучингів, хакатонів, науково-практичних курсів. Свідченням співпраці ЗВО з освітніми установами стали і зустрічі ЕГ з роботодавцями та відкрита зустріч, на які завітало 11 учасників, які жваво та активно включилися в обговорення питань та проблем ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта. Серед них - Колісник Т.В., представник управління освіти Мелітопольської міської ради, директор центру професійного розвитку, Лупінович С.М., завідувач кафедри педагогіки та методик навчання Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії, Яценко О. В., директор Мелітопольської ЗОШ №22 та ін.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Вчителі початкових класів, методисти, викладачі ЗВО м. Мелітополь та інші експерти щорічно беруть участь у семінарах, круглих столах, конференціях та інших наукових та навчально-методичних заходах університету. Такі неформальні зустрічі, відображені на веб-сторінці кафедри, позитивно впливають на освітній процес, мотивують студентів до професійного самовдосконалення, надають можливість взаємозбагачення та обміну досвідом. Водночас слід зауважити, що різноманітна робота із залученням педагогів-практиків ведеться, як правило, у процесі позааудиторної роботи, професійно спрямованих масових заходів і доволі рідко в рамках аудиторних занять. Приємним винятком у цьому контексті є ОК-29 Практикум з інклюзивної освіти з навчальною практикою (викладач Чорна В.В.), в рамках проведення якого успішно організовується відповідна робота. Так, 20.11.2020 р. для здобувачів освітньої програми Початкова освіта. Інклюзивна освіта було проведено он-лайн зустріч з канд. пед. наук, доцентом кафедри фізичного виховання і здоров'я НПУ ім. М.П.Драгоманова Яшною О. П. з метою поглиблення у здобувачів ВО професійних знань здоров'язбережувального спрямування, а саме сенсорної інтеграції дітей молодшого шкільного віку, покращення роботи окремих органів перцепції дітей з ООП (<http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedrapochatkovoyi-osvity/zagalni-dokumenty/on-lajn-zustrich-dlya-zdobuvachiv-osvitnoyi-programy-pochatkova-osvita-inklyuzivna-osvita/>). 19.11.2020 р. практичний он-лайн семінар «Арт-терапевтичні практики як інструмент налагодження контакту між учителем та дитиною з ООП у початковій школі» провів для студентів даної ОП психолог (дитячий, сімейний, кризовий), арттерапевт, ігропрактик, практичний психолог Третьякова І.С. (працює в КЗО «НВК 72» м. Дніпро, Дніпропетровської обл.). Автором семінару було запропоновано декілька арт-терапевтичних технік, мета яких зниження фізичного та емоційного напруження, поліпшення настрою у групі, розвиток творчого самовираження, розвиток дрібної моторики та уяви дітей (<http://inst.mdpu.org.ua/navchalnonaukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/zagalni-dokumenty/on-lajn-seminar-art-terapevtichni-praktykyak-instrument-nalagodzhennya-kontaktu-mizh-uchytem-ta-dytynoyu-z-oo-p-pochatkovij-shkoli/>).

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

В університеті функціонує налагоджена система професійного розвитку викладачів. Процедурні аспекти підвищення кваліфікації та стажування викладачів регламентуються Положенням про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

<https://drive.google.com/file/d/oBw9OYXqr5PIWclJuQmk4ZnhtYUU/view> , яке встановлює єдиний порядок та вимоги до організації підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників структурних підрозділів університету як цілеспрямованого безперервного удосконалення професійних компетенцій та педагогічної майстерності, необхідних для опанування завданнями, які сприяють підвищенню якості управлінської, навчальної, методичної, наукової, інноваційної, національно-патріотичної, творчої та виховної діяльності університету. Зустрічі з академічним персоналом дали змогу ЕГ впевнитися в тому, що університет приділяє велику увагу професійному розвитку викладачів, що відповідає їхнім потребам та інтересам. Кожен викладач, дотримуючись принципів академічної свободи, має право вільно обирати місце, напрям, тематику, терміни (але не рідше ніж один раз на п'ять років) підвищення кваліфікації. Сприяє професійному розвитку викладачів і налагодження зв'язків із зарубіжними партнерами. Викладачі кафедри відповідно до плану підвищують кваліфікацію здебільшого у провідних ЗВО України (НПУ імені М.П.Драгоманова та ін.). Започатковано практику розширення географії підвищення кваліфікації на країни Євросоюзу, зокрема, Шевченко Ю.М. пройшла стажування у м. Катовіце (Польща), Чорна В.В. у м. Гутіненн (Фінляндія). Сертифікати про проходження НПП стажування як в Україні, так і за її межами представлено на веб-сторінці кафедри <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-rochatkovoyi-osvity/pidvyshhennya-kvalifikatsiyi-stazhuvannya-vykladachiv-kafedry/> . Такі стажування, на думку гаранта ОП, сприяють освоєнню викладачами інноваційного досвіду, позитивної практики навчання і викладання, а звідси урізноманітненню і вдосконаленню освітнього процесу.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Вивчення документів, спілкування з керівним складом ЗВО та НПП дає підстави ЕГ стверджувати, що в університеті розроблена та використовується система матеріального та морального заохочення викладачів, спрямована на підвищення ефективності їх професійної діяльності. Основними документами, що регламентують діяльність окремих викладачів та кафедр, стимулювання розвитку викладацької майстерності є «Положення про рейтингове оцінювання результативності професійної діяльності та професійної активності науково-педагогічних працівників МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/Rejting-NPP.pdf> , «Положення про преміювання співробітників наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників МДПУ імені Богдана Хмельницького» (додаток 1 до Колективного договору). <https://drive.google.com/file/d/oBw9OYXqr5PIWT1RGMoV4MmZwZlE/view> Також НПП нагороджуються за досягнення у професійній сфері <https://drive.google.com/file/d/oBw9OYXqr5PIWV1gtcEhib3d3Snc/view>). Відповідно до цих документів в університеті передбачено надання творчих оплачуваних відпусток науково-педагогічним працівникам - для закінчення кандидатської або докторської дисертації, для написання навчальних посібників, підручників, монографій та інших наукових праць, сплата винагороди за захист кандидатської або докторської дисертації (в розмірі посадового окладу), матеріальне заохочення НПП, які займають найвищі позиції у рейтингу (окремо за зайнятими посадами: професори, доценти тощо). У ході зустрічей НПП підтвердили, зокрема, преміювання за опублікування статей у наукометричних базах Scopus та Web of Science. ЕГ зазначає, що переважна більшість викладачів, які забезпечують ОП, мають наукові ступені, публікації у науково-метричних базах, на що, ймовірно, мають вплив і зазначені засоби заохочення. Як позитивну практику, ЕГ оцінює запровадження у ЗВО сертифікаційних програм, спрямованих на розвиток викладацької майстерності НПП: «Основи інклюзивної освіти», «Перша долікарська допомога», «Комп'ютерні науки: професійний рівень», «Сучасні практико-орієнтовані технології в психології», «Мистецтво публічної промови», «Медиаграмотність та кібербезпека», «Діловий менеджмент» та інші <https://mdpu.org.ua/universitet/struktura-%20universitetu/tsentr-%20neperernovogo-%20profesijnogo-roz/sertifikatni-osvitni-programi/> .

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

НПП, які забезпечують ОП, мають належний науковий рівень. В університеті діє налагоджена система професійного розвитку викладачів. Викладачі кафедри розширюють географію підвищення кваліфікації, в т.ч. і на країни Євросоюзу. Використовуються заходи матеріального та морального заохочення, спрямовані на підвищення ефективності професійної діяльності НПП. В університеті розроблено та налагоджено тісні зв'язки з роботодавцями, періодично проводяться зустрічі в рамках проведення науково-практичних конференцій, майстер-класів, круглих столів, засідань кафедри, на яких обговорюються вимоги роботодавців до випускників ОП, вносяться корективи до навчальних планів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Серед НПП групи забезпечення, є такі, чия відповідність даній ОП є неповною. Трапляються випадки надмірного навантаження викладача нормативними великокредитними дисциплінами, недостатньо обгрунтованої передачі дисциплін від одного викладача до іншого, що, на думку ЕГ, не дає можливості викладачу належно заглибитися у зміст відповідного предмета, повноцінно забезпечити методичку його викладання. До викладання фахових педагогічних дисциплін, спрямованих у площину початкової освіти (Педагогіка. Основи педагогічної майстерності. Основи наукових досліджень), залучаються фахівці інших кафедр і навіть факультетів, в той час, коли забезпечення

їх викладачами кафедри початкової освіти було б більш доцільним у розрізі реалізації даної ОП. Різноманітна робота із залученням педагогів-практиків ведеться, як правило, у процесі професійно спрямованих масових заходів і доволі рідко в рамках аудиторних занять. Рекомендації: 1. Для реалізації ОП максимально використовувати кадровий потенціал випускової кафедри початкової освіти, забезпечуючи рівномірність поділу предметів між викладачами та усталивши практику закріплення предмета за викладачем, що сприятиме навчально-методичному оснащенню ОК, підвищенню якості викладання. 2. Ширше залучати професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців не лише до позааудиторних заходів, а й до аудиторних занять. 3. Розширити практику стажування НПП у ЗВО країн Євросоюзу.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОП та освітня діяльність за цією програмою відповідають зазначеному критерію. Викладачі, залучені до роботи за ОП, мають належну кваліфікацію, більшість з них і базову освіту, а прозорі процедури конкурсного добору та стимулювання НПП сприяють підвищенню рівня їхнього професіоналізму, що допомагає успішно реалізовувати ОП. Водночас реалізація ОП недостатньо сконцентрована на використанні кадрового потенціалу випускової кафедри початкової освіти, не є усталеною практика закріплення провідних фахових дисциплін за конкретними викладачами, що сприяло б навчально-методичному оснащенню ОК, підвищенню якості підготовки фахівців у цілому.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Експертна група на основі відомостей про самооцінювання та дистанційного візиту встановила, що університет має потужне матеріально-технічне забезпечення. Навчальні кабінети обладнані технічними пристроями (проектор, екран/телевізор). На території університету є безкоштовний доступ до безпроводного інтернету Wi-Fi. Бібліотека розташована в іншому приміщенні, має читачський зал, безпроводний інтернет, великий книжковий фонд. <http://lib.mdpu.org.ua/> Під час навчання студенти мають доступ до спеціальних навчальних приміщень, а саме: Педагогічна лабораторія початкової освіти (з окремими приміщеннями - Осередками навчання, творчості, дослідження, читання, відпочинку та Ігровим осередком), де студентам проводять практичні заняття, з метою підготовки фахівців з початкової освіти; <http://confkor2014.mdpu.org.ua/zdtour/> <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/pedagogichna-laboratoriya-pochatkovoyi-osvity/> Центр корекційно-розвивальних технологій, який забезпечує освітню та практичну підготовку студентів з учнями, які мають порушення мовлення; <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/tsentr-korektsijno-rozvyvalnyh-tehnologij/> Лабораторія психології здоров'я, де проводиться підготовка студентів до роботи з інклюзивними класами <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/kafedra-psihologiyi/laboratoriya-psyhologiyi-zdorov-ya/> Лабораторію психофізіологічних досліджень, у якій наявний широкий вибір обладнання для діагностичних робіт для учнів з особливими освітніми потребами; <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/kafedra-psihologiyi/laboratoriya-psyhofiziologichnyh-doslidzhen/> Студентську наукову лабораторію "Екологічна освіта для сталого розвитку", основним завданням якої є активізація дослідницької роботи у галузі екологічної освіти; <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/1studentska-naukova-laboratoriya-ekologichna-osvita-dlya-stalogo-rozvytku/> Steam-лабораторія, яка має потужну технічну базу, що забезпечує розвиток ІКТ-компетентності; https://drive.google.com/file/d/1PpwNVHzLqu_5d-UUv6GY4Khob5K5acU9/view Для роботи у дистанційному форматі залучається Центр дистанційних технологій <https://mdpu.org.ua/universitet/struktura-universitetu/tsentr-distantsijnogo-navchannya/> Експертній групі було представлено спортивні зали, гуртожитки та інші приміщення (коридори, директорат, кабінет кафедри початкової освіти). Використання даних приміщень забезпечує досягнення визначених освітньою програмою Початкова освіта. Інклюзивна освіта цілей та програмних результатів навчання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Експертною групою на підставі спілкування зі здобувачами освіти було встановлено, що учасники освітнього процесу мають безкоштовний доступ до діючих лабораторій, центрів та іншої матеріально-технічної бази,

використовують їх під час освітнього процесу, також наданий безкоштовний доступ до наукометричних баз даних Scopus та Web of science.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Експертною групою встановлено, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти. Спеціальною комісією проводяться щорічні огляди стану дотримання санітарно-гігієнічних вимог у приміщеннях університету. ЕГ під час бесіди зі студентами з'ясовано, що вони двічі на рік проходять анонімне опитування про рівень задоволення навчанням, освітнім середовищем, матеріально-технічним забезпеченням. Результати опитування, а також зустрічі із студентами, дають можливість адміністрації інституту та кафедри також отримати інформацію про потреби, зауваження та побажання здобувачів ВО. ЕГ встановила, що у студентському самоврядуванні є житлово-побутовий відділ, який співпрацює із адміністрацією ЗВО для виявлення потреб та запитів студентів стосовно навчання та умов проживання у гуртожитку. Культурно-дозвіллевий відділ задовольняє обмежені заходи проводяться у онлайн-режимі (челенджі #потягудитинство, благодійні акції тощо), що висвітлюється на офіційному веб-сайті. Для підтримки психологічного здоров'я та з метою консультування здобувачів ВО створено Психологічний центр <https://drive.google.com/file/d/1a9OyoX9g6NID2PCR6S1Icy1FAFlbob8s/view> Під час спілкування з представником психологічного центру Гузь Н.В. повідомила, що студенти користуються консультаціями спеціалістів, як з питань навчання (мотивації), так із особистих. Консультації проводяться в груповій формі, так і за запитом - в індивідуальній.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Експертна група встановила, що отримання необхідної інформації можливе на сайті університету <https://mdpu.org.ua/>, кафедри початкової освіти <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-rochatkovoyi-osvity/>, у Центрі дистанційних технологій <http://www.dfn.mdpu.org.ua/> та на інших електронних ресурсах університету. В результаті спілкування із здобувачами освіти було виявлено, що проходять зустрічі з ректоратом, структурними підрозділами та НПП для отримання інформації чи спілкування з необхідних питань. Також проводиться анкетування (двічі на рік) з метою отримання зворотного зв'язку та виявлення потреб. В університеті діють Психологічний центр та Юридична клініка, куди за потреби можуть звертаються студенти. Відповідно до протоколу №9 кафедри початкової освіти від 21.02.2020 р. 84% здобувачів позитивно оцінюють організаційну підтримку, 87% здобувачів позитивно оцінюють інформаційну підтримку, 89% здобувачів позитивно оцінюють консультативну підтримку, 82% здобувачів позитивно оцінюють соціальну підтримку, яку надає ЗВО, що підтверджує достатній рівень підтримки здобувачів ВО, які навчаються за даною ОП.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У закладі вищої освіти розроблені Правила прийому, в яких враховані спеціальні умови участі в конкурсному відборі на здобуття вищої освіти (розділ VIII) <https://drive.google.com/file/d/1JMUbeBHXsvXx6rj5HlGqmgkhYGJN2K4F/view> Наявне положення про соціальні стипендії (розділ 7) <https://drive.google.com/file/d/1FspwpEoI1eNq9eMPUIOwrvsZxCrOLrZj/view> Під час огляду матеріальної бази ЕГ виявила наявність пандусу при вході до інституту, що надає доступ до першого поверху, де розміщені деканат та навчальні аудиторії. Реконструйовано вхід до гуртожитків. У ЗВО діє Психологічний центр, який надає консультативну підтримку студентам з особливими освітніми потребами. Експертна група з'ясувала, що на ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта здобувачів з особливими освітніми потребами немає, в Навчально-науковому інституті соціально-педагогічної та мистецької освіти - 6, загалом в Університеті - 36 осіб. Експертною групою встановлено, що заклад освіти проводить роботу по створенню достатніх умови для реалізації освітньої програми, однак існує потреба у створенні спеціально облаштованих туалетів, ліфтів, забезпечення доступності до всього аудиторного фонду, кабінетів, лабораторій на вищих поверхах.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Експертною групою встановлено, що в університеті прийнято ряд документів для дотримання політики і процедур вирішення конфліктних ситуацій: - Порядок забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації

дискримінації за ознакою статі та усунення конфлікту інтересів (від 20.09.2019 р., протокол №3) <https://drive.google.com/file/d/1qVxcanbqkEtnyfcOMse4QzroauJWU3wx/view> - Положення про організацію освітнього процесу МДПУ ім. Богдана Хмельницького (від 28.08.2020 р., протокол №1) https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu2o6ffe4Kjx3_Q/view - Антикорупційна програма МДПУ імені Богдана Хмельницького (від 12.07.2017 р., наказ № 108/01-06) <https://drive.google.com/file/d/oBw9OYXqr5PIWYU1mNHE4ZnJUR1U/view> зі змінами <https://mdpu.org.ua/zmini-do-antikorupsijsnoyi-programi/> - Положення про Комісію з проведення оцінки корупційних ризиків Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (від 20.02.2020 р., протокол №3 Зміни до Антикорупційної програми.) <https://drive.google.com/file/d/1LEozNGmpKtTBDDk2oBISycxJnsrmt8u6/view> ЕГ з'ясована процедура вирішення конфліктних ситуацій: особа, проти якої вчинено порушення, або яка має реальний чи потенційний конфлікт інтересів, повідомляє свого безпосереднього керівника, або завідувача кафедри, або директора інституту, або уповноважену особу, відповідальну за реалізацію Антикорупційної програми, або ректора про конфлікт в день його виникнення в усній та письмовій формі. За результатом звернення створюється комісія для проведення розслідування. До складу комісії можуть входити ректор, проректор, директор інституту, завідувач кафедри та інші уповноважені особи. Робота комісії не повинна перевищувати 10 календарних днів. На основі матеріалів розслідування формуються матеріали справи, робляться висновки про подальшу відповідальність учасників конфлікту (адміністративну, дисциплінарну) або передачу справи до правоохоронних органів. ЕГ встановлено, що виникнення конфліктних ситуацій серед учасників освітнього процесу на даній ОП "Початкова освіта. Інклюзивна освіта" не зафіксовано.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Потужне матеріально-технічне забезпечення, наявність Педагогічної лабораторії початкової освіти, Лабораторії психофізіологічних досліджень, STEAM-лабораторії, Центру корекційно-розвивальних технологій та Лабораторії психології здоров'я, що забезпечують можливість для здобувачів ВО реалізувати фахове навчання, особливо в розрізі напрямку Інклюзивна освіта, та досягнення заявлених програмних результатів навчання на ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Рекомендація: 1. Продовжити практику створення умов для людей з особливими освітніми потребами (пандуси до всіх корпусів, туалети з відповідним оснащенням, ліфти тощо).

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

У ЗВО наявні безпечне освітнє середовище, потужні матеріально-технічні ресурси та відповідне навчально-методичне забезпечення. Здійснюється освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів ВО та надається безоплатний доступ усім учасникам освітнього процесу до інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та наукової діяльності в межах ОП. Дотримано чіткої та прозорої політики вирішення конфліктних ситуацій. Однак не створено повноцінного доступу до інфраструктури ЗВО для здобувачів освіти з особливими потребами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

На офіційному сайті ЗВО наявні у вільному доступі локальні документи, що регулюють процедури розроблення, затвердження та моніторингу дієвості освітніх програм (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Osvitnya-programa.pdf>, <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Polozhennya-pro-sistemu-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-vishhoi-osviti-v-Melitopolskomu-derzhavnomu-pedagogichnomu-universiteti-imeni-Bogdana-Hmel'nitskogo.pdf>). Відповідно до вищевказаних документів, на різних етапах, до процедур покращення ОП мають бути залучені стейкхолдери, здобувачі ВО та усі зацікавлені особи. Під час спілкування у фокус-групі зі стейкхолдерами ЕГ засвідчила налагоджене партнерство та серйозний характер підходу роботодавців до процедури

формування та перегляду змістової частини ОП і наповненості навчальних планів підготовки здобувачів ВО, відповідно до вимог спеціальності 013 Початкова освіта. Роботодавцями було підтверджено інформацію щодо їхньої участі у спільних засіданнях кафедри початкової освіти (інформація була подана на запит ЕГ та знаходиться у електронному кабінеті акредитаційної справи http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Protokol_10_vid_06_bereznya_2020_r.pdf), науково-педагогічних конференціях та семінарах, у ході яких відбувалося обговорення питань покращення ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта. Загальноуніверситетським Положенням про участь здобувачів вищої освіти у забезпеченні якості освіти https://drive.google.com/file/d/12jNyqvh_XHJugnNg2pR86ppcqEfeqTec/view зафіксовано право студентів на «участь у розробці, моніторингу, періодичному перегляді освітніх програм та навчальних планів». Аналіз ОП зафіксував позитивний факт включення до членів робочої групи здобувачів ВО. Натомість ЕГ звернула увагу на зміну здобувачів ВО Біленко О.І. (ОП-2019) на Колеснікову К.В. (ОП-2020), що є, на думку ЕГ, не доцільним, адже, на відміну від представника стейкхолдерів Яценко О.В., який під час спілкування демонстрував обізнаність та співучасність у змінах ОП, здобувачам ВО не надана була можливість аналітично та послідовно впливати на освітню траєкторію ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час спілкування з представниками студентського самоврядування ЗВО, членом комісії вченої ради ННІ СПМО з експертизи якості освітніх програм Субботіною Ю. було підтверджено, що студентське самоврядування задіяно у процедурах періодичного опитування здобувачів ВО з різних питань: якості викладання і навчання за дисципліною, практичної підготовки, результатів проходження практики, інформаційної, консультативної, організаційної та соціальної підтримки через Центр освітніх дистанційних технологій. Прохання ЕГ надати протоколи студради на підтвердження обговорення результатів моніторингу якості освітнього процесу залишився без відповіді. Критичний аналіз витягу з Протоколу № 5 Вченої ради від 24.12.2020 року засвідчив зміну офіційного уповноваженого представника від студентської ради, члена комісії вченої ради ННІ СПМО Субботіною Ю. на здобувача ВО Воробьову Л.Р. у процедурі проведення анкетування та аналізі результатів експертизи якості освітніх програм спеціальності. Також ЕГ відзначає, що попри наявність офіційного вповноваженого представника від студентської ради Субботіною Ю., під час проведення процедур щодо забезпечення внутрішньої якості освіти фігурують інші представники від студентського самоврядування: у Протоколі № 13 засідання кафедри початкової освіти – Сухомлінова Н. <http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Protokol-13-vid-3-kvitnya-2019-r.pdf>, у протоколі № 5 засідання Вченої ради від 24.12.2020 року – Воробйова Л. Наведені факти, а також проведення виборів студентської ради та оновлення у грудні 2020 року її складу завадив ЕГ дати об'єктивну оцінку процесу залучення студентської ради до процесу періодичного перегляду ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

У ході спілкування з фокус-групою роботодавців, до яких входять представники ЗЗСО, спеціальних закладів та центру професійної підготовки вчителів Мелітопольського міського методичного кабінету, ЕГ мала можливість переконатися у залученості їх до процедур забезпечення якості ОП на партнерських засадах. Роботодавці запевнили ЕГ, що активно долучаються до динамічних змін ОП та надають рекомендації щодо покращення освітнього процесу підготовки спеціалістів даної ОП: Яценко О. (директор ЗЗСО № 22) було запропоновано внести зміни до практичної підготовки здобувачів ВО, у контексті залученості ЗЗСО № 22 як бази практики з наявністю усіх необхідних компонентів для її забезпечення; Грибачова М. (заступник директора НВК №16) звертала увагу розробників ОП на необхідності формування у здобувачів ВО навичок володіння сучасними ефективними методами та прийомами взаємодії учасників освітнього процесу, співпраці з іншими фахівцями у команді супроводу тощо. Також, ділилися власним баченням щодо доцільності окремих ОК у структурі обов'язкової чи варіативної частини навчального плану і інші стейкхолдери. ЕГ відзначає, що на сайті Центру освітніх дистанційних технологій ЗВО розміщено Google Форму опитувальника «Удосконалення підготовки здобувачів вищої освіти в МДПУ очима роботодавця» <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeqTGUc2rCrcvHT4Y7isGiTMDz7icE1WHg6WjMGFqgT1BamZg/viewform>, Результатів опитування роботодавців ЕГ не отримала, адже взаємодія з ними, за словами гаранта ОП Чорної В.В. відбувається, переважно, під час спільних засідань кафедри, через спілкування у Viber групі та телефонних розмов.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Зважаючи на те, що перший випуск за ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта освітнього ступеня «бакалавр» відбудеться за скороченим терміном навчання у 2021 році, а за повним терміном у 2023 році, інформація щодо кар'єрного шляху випускників відсутня. Разом з тим, ЕГ мала можливість зустрітися з випускниками спеціальності 013 Початкова освіта під час відкритої зустрічі, на якій вони схвально відгукувалися про професійні та людські якості викладачів кафедри початкової освіти й процес підготовки фахівців загалом. Як позитив ЕГ відмічає, що у ЗВО з метою створення умов для освітнього, наукового, культурного і професійного спілкування випускників та

викладачів університету створено Асоціацію випускників з відкритою формою реєстрації у ній <https://mdpu.org.ua/universitet/struktura-universitetu/asotsiatsiya-vipusknikiv-mdpu-im-b-hmelnitsokgo/>.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Система внутрішнього забезпечення якості освітнього процесу у ЗВО регламентована Положенням “Про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти” https://drive.google.com/file/d/1m3izwdr1RrzUJc88_n9bfr97fjhPbbod/view, діяльністю Комісії Вченої ради з експертизи якості освітніх програм спеціальностей <https://drive.google.com/file/d/19kAQJACZ-1R7eHxGSw28NqVMzA16Edvq/view> та Центру експертизи та моніторингу якості освітнього процесу, на який покладено обов'язки координації дій з підготовки, організації, супроводу і проведення освітньої діяльності у сфері вищої освіти відповідно до стандартів підготовки здобувачів вищої освіти <https://drive.google.com/file/d/1V9IA8iTN9goEh9RPs-kZJjQ7MoDi7deE/view>. Під час аналізу ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта ЕГ виявила ряд недоліків, зокрема, застосування одноманітних методів навчання і викладання, недостатнє використання дослідницьких методів та незначний обсяг практичної підготовки для забезпечення заявленого у цілях ОП дослідницького, практико-орієнтованого та компетентісного підходу. Ставлення до зазначених недоліків здобувачів ВО та позицію НПП й стейкхолдерів варто було б виявляти через систематичне проведення релевантного анонімного опитування (окремо у кожній групі учасників освітнього процесу) та вчасно реагувати на виявлені недоліки в освітній програмі чи освітній діяльності з реалізації ОП. Натомість, представниця Центру експертизи та моніторингу якості освітнього процесу під час резервної зустрічі з ЕГ продемонструвала лише розміщені на сайті ЗВО Google Форми для опитування здобувачів ВО і стейкхолдерів та спосіб отримання доступу до них. Інформація про результати проведення будь-яких опитувань на офіційному сайті ЗВО та веб сторінці кафедри початкової освіти відсутня. На вимогу ЕГ гарант ОП Чорна В.В. надала для ознайомлення матеріали з результатами опитування щодо оцінки якості освітнього процесу здобувачів ВО у вигляді презентації без зазначених вихідних даних про предмет опитування, категорію респондентів, рік проведення тощо <blob:https://office.naqa.gov.ua/97c59cb7-2dee-41cc-8e22-47532140a23d>

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ОП 32991 проходить процес акредитації вперше, тому зауваження та пропозиції, що сформульовані під час попередніх акредитацій, відсутні.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти у ЗВО керується відповідним Положенням <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Polozhennya-pro-sistemu-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-vishhoi-osviti-v-Melitopolskomu-derzhavnomu-pedagogichnomu-universiteti-imeni-Bogdana-Hmelnitskogo.pdf> та має багаторівневу структуру. Згідно пункту 3.2. вказаного положення відповідальність за забезпечення якості навчання і викладання покладено на різних керівників й структурні підрозділи ЗВО з чітко визначеними повноваженнями та обов'язками щодо ініціювання розробки ОП, її реалізації, процедур проведення моніторингу ОК, якості викладання, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, просування студентських ініціатив тощо. Згідно "Розподілу функціональних обов'язків структурних підрозділів університету у внутрішній системі забезпечення якості освіти" <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/ROZPODIL-funktsionalnih-obovyazkiv-strukturnih-pidrozdiliv.pdf> між структурними підрозділами визначено види (організаційна, моніторингова, методично-консультативна, експертно-діагностична, аналітична, інформаційна) та зміст роботи. Відповідальність за проведення окремих видів роботи покладено на різні структурні підрозділи: за проведення аналізу, інтерпретацію результатів, виявлення стану, проблем за ОП, обговорення на засіданнях відповідного структурного підрозділу, виступи на засіданнях ректорату, вченої ради університету - на НМР та Комісію з експертизи якості ОП спеціальностей, Центр експертизи та моніторингу якості освітнього процесу, Комісію з питань академічної доброчесності, Комісію з питань академічної доброчесності, Центр по роботі з гарантими ОП; за оприлюднення результатів анкетувань із якості освітньої діяльності - на Центр експертизи та моніторингу якості освітнього процесу; за оприлюднення результатів анкетувань із якості ОП - на Комісію з експертизи якості ОП спеціальностей тощо. ЕГ вважає, що залучення до системи внутрішнього забезпечення якості освіти такої великої кількості структурних підрозділів не сприяє якісним змінам у реалізації ОП. ЕГ встановлено, що до процедур внутрішнього забезпечення якості освіти здобувачі ВО залучаються двічі на рік (наприкінці навчальних семестрів) через заповнення Google Форм; стейкхолдери - періодично через усне опитування. НПП не змогли чітко вказати шлях доступу до Google Форми та зміст опитувальника. За результатами зустрічей з гарантом, адміністрацією ЗВО, НПП та здобувачами ВО ЕГ засвідчує розуміння усіма учасниками освітнього процесу необхідності проведення процедур щодо забезпеченні якості освітньої діяльності за ОП у різних сферах : викладач-здобувач ВО – підвищення якості процесу підготовки майбутнього спеціаліста із дотриманням його індивідуальної траєкторії розвитку, викладач-

менеджмент ЗВО – створення умов для саморозвитку та вдосконалення викладацьких практик, гарант-викладачі – підвищення кваліфікації групи забезпечення ОП тощо.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Наявність практики залучення здобувачів ВО до системи внутрішнього забезпечення якості ОП. Дієвість налагодженої співпраці зі стейкхолдерами (безпосередньо та через їх об'єднання) щодо забезпечення позитивної траєкторії розвитку ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Рекомендації: 1. Оприлюднювати на офіційних сайтах Університету й інституту, сторінці кафедри початкової освіти результати проведення процедур внутрішнього забезпечення якості освіти за конкретною ОП і таблицю пропозицій щодо змін і зауважень до освітньої програми для громадського обговорення. 2. Включити НПП до респондентів під час реалізації процедур внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. 3. Визначити відповідальних у структурних підрозділах ЗВО та посилити контроль за дотриманням покладених на них функціональних обов'язків у процесі внутрішнього забезпечення якості освіти.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

У ЗВО чітко визначена загальноуніверситетська політика та процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти з чітким розподілом функціональних обов'язків серед структурних підрозділів, що зафіксовано у локальних нормативно-правових документах. У академічній спільноті ЗВО наявна культура якості освіти. Здобувачі ВО, стейкхолдери та роботодавці залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та мають можливість впливати на освітній процес з реалізації ОП, на відміну від НПП. Разом з тим, результати внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти не є прозорими, що ускладнює з'ясування реакції системи на виявлені недоліки в ОП. Слабкі сторони щодо оприлюднення результатів моніторингу траєкторії розвитку ОП можуть бути швидко усунені.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЕГ виявила, що правила і процедури, що регулюють права та обов'язки є доступними та висвітленими у відкритих офіційних джерелах, таких як: - статут Університету <https://drive.google.com/file/d/oBw9OYXqr5PIWNmdtRFVqck1vRGs/view> - концепція освітньої діяльності <https://drive.google.com/file/d/oBw9OYXqr5PIWMTBNS3c4dHMoY2c/view> - колективний договір між адміністрацією та профспілковим комітетом <https://drive.google.com/file/d/oBw9OYXqr5PIWT1RGMoV4MmZwZlE/view> - правила внутрішнього розпорядку <https://drive.google.com/file/d/1yu58z896ksHgkOt9stmC1MF-VTCze5Jr/view> - положення про організацію освітньої діяльності https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view Також на офіційному сайті університету у розділі "Інформація, що підлягає оприлюдненню" <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/> висвітлено документи організації освітнього процесу, бухгалтерські документи, звіти ректора, стратегії розвитку, звіти з різних напрямків діяльності та інші. Також на сайті кафедри початкової освіти оприлюднено актуальну інформацію щодо чинного законодавства у сфері освіти та напрямку підготовки за ОП, положення про різні види діяльності, про соціальну підтримку тощо <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/normatyvno-pravovi-dokumenty/> Експертна група вважає, що в закладі вищої освіти є чіткі і зрозумілі правила та процедури, що регулюють права, обов'язки, діяльність всіх учасників освітнього процесу.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

Експертною групою встановлено, що заклад вищої освіти оприлюднює інформацію про відповідний проект з метою одержання зауважень та пропозицій (зауваження та пропозиції надсилаються на електронну пошту) <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/zaproshuyemo-do-obgovorennya-proyektiv-osvitnih-program/> Експертна група на основі опрацьованих протоколів встановила, що заклад освіти прислухається до зауважень та пропозицій, які надходять від зацікавлених сторін. <http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Protokol-3-vid-21-lyutogo-2020-r..pdf> <http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Protokol-13-vid-3-kvitnya-2019-r..pdf> http://inst.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Protokol_-10_vid_06_bereznua_2020_r.pdf

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті університету оприлюднено інформацію про освітню програму <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Pochatkova-osvita.-Inklyuzivna-osvita-2.pdf> На сторінці кафедри можна ознайомитися з додатковою інформацією (силабуси, перелік вибіркових дисциплін, орієнтована тематика курсових робіт тощо) <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/zdobuvachu-vyshhoyi-osvity/bakalavr/> <http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/osvitnij-protses-kafedri-pochatkovoyi-osviti/> Експертною групою під час спілкування з адміністративним персоналом було встановлено, що студенти мають змогу дізнатися додаткову інформацію у власному профілі на платформі Центру освітніх дистанційних технологій <http://www.dfn.mdpu.org.ua/> Не зареєстровані відвідувачі не мають повного доступу до всієї інформації. Робочі програми розміщені на платформі Moodle Центру освітніх дистанційних технологій, що ускладнило ЕГ доступ до них та аналіз. Під час резервної зустрічі працівник Центру надав доступ до змістового контенту платформи Moodle. У “гостьовому” режимі можна ознайомитися з обмеженим обсягом інформації. В цілому ЕГ відмічає, що інформація, розташована на платформі Центру дистанційної освіти, є переважно закритою, але необхідний та достатній обсяг матеріалу для інформування суспільства й зацікавлених осіб (стейкхолдерів) про освітню програму знаходиться у вільному доступі. ЕГ зафіксувала, що на сторінці кафедри початкової освіти у вкладці «Пропозиції щодо оновлення освітніх програм спеціальностей (для громадського обговорення)» <https://mdpu.org.ua/osvita/osvitni-programi-ta-yih-profil/propozitsiyi-shhodoonovlennya-osvitnih-program-spetsialnostej-dlya-gromadskogoobgovorennya/navchalno-naukovij-institut-souvalno-pedagogichnoyitamistetskoyi-osviti/osvitni-programi-osvitnij-stupen-bakalavra/> серед інших, представлених для обговорення освітніх програм, ОП Початкова освіта. Інклюзивна освіта відсутня, що не дає можливості усім зацікавленим особам, зокрема представникам існуючої у ЗВО Наглядової ради, долучитися до її розроблення та моніторингу.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сайт є структурованим, функціональним, достатньо простим у користуванні, вагома частина необхідної інформація оприлюднена і знаходиться у відкритому доступі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Рекомендація: 1. Відпрацювати механізм зворотного зв'язку з усіма зацікавленими особами щодо вдосконалення ОП. З цією метою створити відкриту електронну сторінку, посилання до якої буде розміщено на сторінці кафедри із наданням доступу перегляду і коментування (без редагування) питань, що потребують уточнення. Там же відповідальною особою (модератором) можуть відображатись коментарі і реакції до зауважень. Дана форма роботи підвищує довіру, забезпечує прозорість і сприяє налагодженню конструктивної комунікації. Пропозиція носить рекомендаційний характер, не є недоліком, не впливає суттєво на якість ОП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Наявні чіткі та зрозумілі правила дотримання прав та обов'язків усіх учасників освітнього процесу. Необхідна та достатня інформація про ОП оприлюднена на веб-сайті ЗВО та сторінці кафедри початкової освіти, що є запорукою публічної довіри до діяльності ЗВО. Недоліки щодо недостатньо відпрацьованого механізму зворотного зв'язку та інформування зацікавлених осіб, зокрема, відсутності у відкритому доступі таблиці Пропозицій щодо оновлення освітньої програми Початкова освіта. Інклюзивна освіта можуть бути легко усунені.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	E
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **умовна (відкладена) акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Кіт Галина Григорівна

Члени експертної групи

Богута Валентина Миколаївна

Сіменик Євгеній Станіславович